47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 690 Կ. ՊՈԼԻՍ 1/14 ՕԳՈՍՏՈՍ 1903 ՈՒՐԱԲԱԹ 21 ՋԷՄԱԶԻԻԼ ԷՎՎԷԼ 1321 — 1 ԱՂԲՍԹՈՍ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՇԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պաղը Ալի մատուռի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէ-ի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یوی وسیاسی غزه‌در
صاحب امتیازی : اوهانس فرید
اداره خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳՆԱՅՈՒԹԵՐԸ ԱՌԱՔՈՒԹԵԱՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Դուրսի երկրներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏՖԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՄԸ ՀԱՐՅՈՒՄՆԵՐԸ ԻՐ ՀՕՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

ԾԱԽԽՈՏ ԵՒ ՇԵՐԱՄ

Վերջերս ծխախոտի մշակութեան վրայ շատ բաներ գրուեցան Մանզումէի մէջ, ուր յայտարարուեցաւ նաև թէ, «Թուրքիոյ ծխախոտները անօրինակ խնդրանքի մը կ'արժանանան Եւրոպայի և Ամերիկայի բոլոր հրապարակներուն վրայ»։ Այսպէս իմ պաշտօնիս բերումով ժողովուրդին հետաքրքրութիւնը կրցայ տանիլ դէպի այդ մշակութեան կողմը և կ'ուզեմ լուսաբանել շատ մը մութ մնացած կէտերու մասին, որպէս զի դիտակցօրէն բրօբագանդա ընեմ ժողովուրդիս ամէն խաւերուն մէջ։

Նախ համամտութիւն կը յայտնեմ կիսաֆէնտիէի ձեր թղթակցին գրած դիտողութիւններուն, երբ կը հաստատէր թէ «Ծխախոտի գործը ցորենի և գարիի մշակութենէն աւելի շահաբեր կրնայ ըլլալ երկրագործ դասակարգին»։ Տիվրիկի դաւառակին մէջ տեղի ունեցող մշակութիւնը միշտ սահմանափակած են ցորենի և գարիի վրայ և ժողովուրդին պէտքին իսկ չեն կրցած բաւական ըլլալ ուստի և վերջին ծայր տեսադէմ վիճակ մը ունի հոս հողագործ դասակարգը, ինչ որ կը հաստատէ վերի կարծիքը։

637 թիւ Մանզումէն հրատարակած էր Յովհաննէս էֆ. Էնկիեանի գեղեցիկ մէկ հրահանգը խմբագրական ծանօթութիւններով մը, որ կը յանձնարարէր նոյնին պարունակութիւնը հաղորդել՝ կարգալ չգիտցողներուն։

644 թիւին մէջ Թուքատի քրոնիկը ալ առկայ կը չեչաէր ծխախոտի մշակութեան մեծ արժէքը և անկէց առաջ եկած ժողովրդային բարօրութիւնը։ Խնդրոյն երախտապարտութիւն կը յայտնեմ Մանզումէի Տնօրէնութեան, վասն զի մեր դաւառակի նիւթական բարեկամն պատճառ պիտի ըլլայ ան, որ նիւթին մշակութեան պատճառ դառնալով։

Կ'անցնիմ հարցարանիս։

1. Կարելի չէ՞ որ ալ աւելի ընդարձակ հրահանգ մը հրատարակուի օգտակար Մանզումէի մէջ ծխախոտի մշակութեան բոլոր մասնրամասնութիւններուն վրայ. իմ պատուական հայրենակիցս՝ Բինկեանցի Գարեգին էֆ. Մեծատրեան, այլուր սկսած էր գիտնական ոճով խօսիլ ծխախոտի մշակութեան վրայ, սակայն դժբաղդաբար կէսատ մնաց. արդ կը խնդրեմ յանուն ժողովրդեան շահուն կա՛մ Յովհաննէս էֆ.է և կա՛մ Գարեգին էֆ.է և կամ ուրիշ ձեռնհասէ մը ընդարձակ հրահանգի մը պատրաստութիւնը։

Յ. Ըստ Իրի կանոնագրին այն կէտերը, որոնք կը վերաբերուին հողագործներուն, հրատարակուին հայերէն լեզուով։ Գիտցածս Պէյեան էֆ. այդ հոդը քաշած է տարիներ առաջ և սակայն մենք չենք կրցած տեսնել, կամ թէ նոյնպէս չենք հետաքրքրուած որչափ հիմակ երբ Մանզումէն զմեզ կ'արթնցնէ։

Օրինակ.—Մեր դաւառակին մէջ անձնաւորութիւն մը ուզեց ծխախոտ մշակել բայց Ըէժին արգելք եղաւ. ինչո՞ւ ուրիշ տեղեր արգելք չըլլար։ Ինչ է այդ մասին Ըէժիին իրաւասութիւնը։

3. Ցառաջիկայ տարի Տիվրիկի ամէն գիւղերը պիտի սկսին միահաղոյն սոյն մշակութիւնը, արդ ինչ ձեւով և ե՞րբ խնդրենք արտօնութիւնը և մինչ արտօնեալ պիտի ըլլա՞նք այդ մշակութեան։

4. Ամերիկեան բրբոսքին Բումէլիի Կայս. նահանգներուն մէջ ըրած մեծաքանակ գործերուն պատմութիւնը մեզի շատ յոյսեր ներշնչեց, իսկ Պրէմի հրապարակին մէջ օսմ. ծխախոտին ուղեցած դիրքի մասին գրուածները գործնական շատ մը խնդիրներ լուծեցին մեր մտքին առջև։ Սակայն մեր դաւառացին ինչպէս պիտի կրնայ օգտուիլ Հայաստանի ու Պրէմի հրապարակներէն կամ թէ ամերիկեան բրբոսքի գործակալներուն հետ ինչպէս պիտի կրնանք յարաբերութիւն հաստատել։ Ըէժիին չի վճառելով ինչպէս պիտի կրնանք ելբոպացիին ծախել. այդ մասին օրինական ինչ կարդ ու սարքեր կան։

5. Դիտնալ պէտք է որ Տիվրիկի դաւառակին նահանգիսան է կիլասան քաղաքը Սեւ ծովի վրայ մօտաւորութեան տեսակէտէն, իսկ Սամսոն կառուցուի դիւրութիւններու տեսակէտէն։ Ապրանքը ճօնին քրուան մէջ կը բերնայ Սեւ ծովի եղերքը զրկուիլ Կիլասանի ճամբով, իսկ տասն օրուան մէջ Սամսոն. արդ ինչ ձեւով պիտի կրնանք յարաբերութիւն հաստատել գնորդներու հետ։

6. Էսկիեան էֆէնն կը հաճի արդեօք մեզի լուսաբանել թէ ինչ տեսակ հունտ գործածելու ենք որ ունենանք իրեն բացառած ընտիր ծխախոտի տերեւները։ Կարելի չէ՞ արդեօք որ տարիքը զանազանել ընտիր տեսակը։

7. Թուքատի քրոնիկը գրողէն ալ հասկնամ կուզենք թէ, ինչո՞ւ տեղի ունեցան երեք տարիներու չարունակական գնոց բարձրացումները և ինչ ձեւով տեղի կունենան վաճառումները։ Վերջերս Տիվրիկի Վսեմ. Դիւմագամ պէյի հետ ունեցած տեսակցութեանցս մէջ շատ մեծ հաստատութիւններ առած եմ իրեն պաշտպանութիւնը նորդնիս էր և մեզի այդ գործին մը դրդիչն ինք եղած էր և շատ մը ալ իրաւունք ունէր օգտուելու։

Բ. 1901, 1902 տարիներու մէջ հին օխային գինը մեկմէ 12ականէն անիկայ դնեց, մէջտեղը 20 ղր.ի հաշուով, իսկ այս տարի փոքրիկ տարբերութիւն մը ունենալ յաղողեցանք հեռաւեալ իրողութիւններու երեսէն։

Գ. Տիվրիկի վաճառականներէն Բիւրքճեան Սինեքերիմ էֆ. առ ի փորձ ուզեց գնել մաս մը խոզակ և անմատչէց առաջ եկաւ փոքր մրցում մը և խոզակին թաց օխային գինը 14—15ի մէջ տարուբերուեցաւ։ Կ'ըսեն թէ երկու կողմանէ ալ իրար կ'ամբաստանեն հիմակ իբրեւ գէշ վաճառականներ, իսկ ժողովուրդին ներքին համոզումը երկու վաճառականներու քանի դիրքը կը քննադատէ։

Իմ համոզումս այն է սակայն թէ,

Դ. Պէտք է մեզի տակաւին ունենալ քանի մը վաճառական գնորդներ, որպէս զի բոլորովին կանոնաւորի մեր խոզակի գինը։

Ցառաջիկայ տարին համար կը ապասնենք ուրեմն օրինաւոր մրցող վաճառականներու։ Կը կարծենք թէ մեր արտադրութիւնները պիտի կրնան առաջիկայ տարին 8000 օխայի բարձրանալ։

Ե. Ժողովուրդը կրնայ կապուիլ սկիզբէն ա՛յն վաճառականին որ իրեն տայ սկզբնական դիւրութիւններ և որ իր բերքը չերամնոցէն վար իջնելուցած օրը կառէ և դրամը յանձնէ հրապարակի գնէն չատ քիչ տարբերութեամբ գընելով։ Այժմէն իսկ կարելի է բանակցութիւններ կատարել։

Զ. Ժողովուրդը այլեւս հունտին համար չուզեր 10 աւ հարիւրի կամ 5 աւ հարիւրի պայմաններու մտնել այլ որոշ գին մը կ'ուզէ սահմանել հունտին և այս բանէն կրնան օգտուիլ վաճառականներ։ Հակառակ պարագային գոն պիտի մնանք մեզ ստոյգ օգտաւէտ գործին մէջ մղողին դրած պայմաններէն։

Ե. Պէտք չէ որ վաճառականներ վըճարումը յետաձգելու գաղափարներ տածեն վասն զի ժողովուրդը աղքատ է և ապրանքի յանձնումին օրը դրամին պէտք ունի, ապագային այս մասը անշուշտ կրնայ փոփոխութիւններ կրել։

* * *

Ահա երկու առեւտրական գործեր, որոնք մեր ժողովուրդին տնտեսական կացութիւնը բոլորովին բարւոքելու կարող են և որոնց մշակ ասրու համար հետեւելով Մանզումէի պատուական հրահանգներուն, բեմէն ամէն հրահանգ արուելէ զատ, ամէն վարդեան քաջալերիչ խօսքեր, պէտք եղած օգնութիւնները կ'ընձեռուին մեր կողմէն։ Ասով անշուշտ եմ որ խմբագիրներու ամեան տօթակէզ եղանակը Էֆքէրէի գեղջկան, զուարճ ու կենսաբեր միջոցներն տակ կ'անցընեն։

Էֆքէրէ ծննդավայրն է մեր գաւառակնութեան ամէնէն փայլուն դէմքերէն տօքթ. Նահապետ Ռուսինեանի։

Էֆքէրէ չրջակայ գիւղերուն կեդրոն իր դիրքովը վաճառականութեան ալ կեդրոնն է, 450 տունէ կը բաղկանայ։

Հայերը ունին Ս. Աստեփանոսի գեղեցկաքանդակ, խաչաձեւ եկեղեցին, ուր կը պաշտօնավարեն Արժ. Տ. Մատթէոս և Տ. Մեսրոպ քահանաները։ Վիմագրոր մատուռ մըն ալ կայ Ս. Դէորգ անունով, նաև քանի մը սրբավայրեր։ Հիւսիսակողմը բարձրադիր դաշտագետնի վրայ Ս. Եղիայի բացօդեայ խոյանը կը հանդիպի, ուր մատաղ և հանդիսաւոր արարողութիւններ կը կատարուին մասնաւոր օրեր։

Դիւղին դպրոցը որ Թորգոմեան կը կոչուի, բոլորովին անշարմար և օդ զարկ չենք մ'է, բան մը որ շատ վնասակար է այս տեսակ չենքերու համար որովհետև հոն ամառ թէ ձմեռ ապահանած օդ չնչելու կը դատապարտուին 150ի չափ աշակերտներ, որոնց կը դասաւանեն Տեառք Սիրան Կ. Մնանեան, Կարապետ Խ. Թէրզեան, Յովհաննէս Ռ. Բարսեղեան։

Ասով դպրոցին չքեղաշէնութեանը չէ որ կը խօսինք, այլ զայն աւելի օդասուն ընելու կարեւորութեանը վերաբերեալ։ Այս աշխատութիւնն ալ էֆքէրէյի պէս նիւթապէս անկարօտ գիւղի մը համար մեծ բան չէ, երբ աղաները կամք ունենան և երկրապատակութեանց ու կուսակցութեանց տեղի տալու փոխարէն, դպրոցի ու եկեղեցիի գործերուն եթէ ձեռնտու ըլլան։ Օրինակ ինչ հարկ, թո՛ղ պատուելի թէ ինչպէս կառուցին ժամանակաւ իրենց ճարտարապետօրէն նշանակելի եկեղեցին։ դեռ մէկ քանի տարիներ առաջ ալ երիք ընդարձակ գերեզմաններու շուրջը պէտք եղած պատերուն չինութեան ծախքը իրենք հոգացին առանց դուրսէն ո և է նիւթական օգնութիւն ստանալու։

Ժողովուրդին ձեռքը բաց է, կ'ուզէ իր դրամները բարոյական գործի մը յատկացուած տեսնէ, և ոչ թէ սարը անոր կոկորդը անցընել և յետոյ ետ քաշուիլ ամէն գործերէ։

Էֆքէրէցին ալ ունի կանոնաւոր վարպետորդի աղաներ որոնք միայն իրենց հաճոյքին և կիրքին փոխարէն ամէն ինչ կը զոհեն խեղճ ժողովուրդը բռնադատելով և երկպառակութեանց մատնելով։

Թէպէտ բարեսէր անձինք ալ կը գտնուին, սակայն մինակնին ինչ կրնան ընել։

Վարժարանին համար որ մինչեւ հաշուով տարեկան 70 ոսկիի ծախք մը կը բերէ այն Պաղտի Ալի մատուռի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Ս. Ըէժիի կանոնագրին այն կէտերը, որոնք կը վերաբերուին հողագործներուն, հրատարակուին հայերէն լեզուով։ Գիտցածս Պէյեան էֆ. այդ հոդը քաշած է տարիներ առաջ և սակայն մենք չենք կրցած տեսնել, կամ թէ նոյնպէս չենք հետաքրքրուած որչափ հիմակ երբ Մանզումէն զմեզ կ'արթնցնէ։

Օրինակ.—Մեր դաւառակին մէջ անձնաւորութիւն մը ուզեց ծխախոտ մշակել բայց Ըէժին արգելք եղաւ. ինչո՞ւ ուրիշ տեղեր արգելք չըլլար։ Ինչ է այդ մասին Ըէժիին իրաւասութիւնը։

3. Ցառաջիկայ տարի Տիվրիկի ամէն գիւղերը պիտի սկսին միահաղոյն սոյն մշակութիւնը, արդ ինչ ձեւով և ե՞րբ խնդրենք արտօնութիւնը և մինչ արտօնեալ պիտի ըլլա՞նք այդ մշակութեան։

4. Ամերիկեան բրբոսքին Բումէլիի Կայս. նահանգներուն մէջ ըրած մեծաքանակ գործերուն պատմութիւնը մեզի շատ յոյսեր ներշնչեց, իսկ Պրէմի հրապարակին մէջ օսմ. ծխախոտին ուղեցած դիրքի մասին գրուածները գործնական շատ մը խնդիրներ լուծեցին մեր մտքին առջև։ Սակայն մեր դաւառացին ինչպէս պիտի կրնայ օգտուիլ Հայաստանի ու Պրէմի հրապարակներէն կամ թէ ամերիկեան բրբոսքի գործակալներուն հետ ինչպէս պիտի կրնանք յարաբերութիւն հաստատել։ Ըէժիին չի վճառելով ինչպէս պիտի կրնանք ելբոպացիին ծախել. այդ մասին օրինական ինչ կարդ ու սարքեր կան։

5. Դիտնալ պէտք է որ Տիվրիկի դաւառակին նահանգիսան է կիլասան քաղաքը Սեւ ծովի վրայ մօտաւորութեան տեսակէտէն, իսկ Սամսոն կառուցուի դիւրութիւններու տեսակէտէն։ Ապրանքը ճօնին քրուան մէջ կը բերնայ Սեւ ծովի եղերքը զրկուիլ Կիլասանի ճամբով, իսկ տասն օրուան մէջ Սամսոն. արդ ինչ ձեւով պիտի կրնանք յարաբերութիւն հաստատել գնորդներու հետ։

6. Էսկիեան էֆէնն կը հաճի արդեօք մեզի լուսաբանել թէ ինչ տեսակ հունտ գործածելու ենք որ ունենանք իրեն բացառած ընտիր ծխախոտի տերեւները։ Կարելի չէ՞ արդեօք որ տարիքը զանազանել ընտիր տեսակը։

7. Թուքատի քրոնիկը գրողէն ալ հասկնամ կուզենք թէ, ինչո՞ւ տեղի ունեցան երեք տարիներու չարունակական գնոց բարձրացումները և ինչ ձեւով տեղի կունենան վաճառումները։ Վերջերս Տիվրիկի Վսեմ. Դիւմագամ պէյի հետ ունեցած տեսակցութեանցս մէջ շատ մեծ հաստատութիւններ առած եմ իրեն պաշտպանութիւնը նորդնիս էր և մեզի այդ գործին մը դրդիչն ինք եղած էր և շատ մը ալ իրաւունք ունէր օգտուելու։

Բ. 1901, 1902 տարիներու մէջ հին օխային գինը մեկմէ 12ականէն անիկայ դնեց, մէջտեղը 20 ղր.ի հաշուով, իսկ այս տարի փոքրիկ տարբերութիւն մը ունենալ յաղողեցանք հեռաւեալ իրողութիւններու երեսէն։

Գ. Տիվրիկի վաճառականներէն Բիւրքճեան Սինեքերիմ էֆ. առ ի փորձ ուզեց գնել մաս մը խոզակ և անմատչէց առաջ եկաւ փոքր մրցում մը և խոզակին թաց օխային գինը 14—15ի մէջ տարուբերուեցաւ։ Կ'ըսեն թէ երկու կողմանէ ալ իրար կ'ամբաստանեն հիմակ իբրեւ գէշ վաճառականներ, իսկ ժողովուրդին ներքին համոզումը երկու վաճառականներու քանի դիրքը կը քննադատէ։

Իմ համոզումս այն է սակայն թէ,

Դ. Պէտք է մեզի տակաւին ունենալ քանի մը վաճառական գնորդներ, որպէս զի բոլորովին կանոնաւորի մեր խոզակի գինը։

Ցառաջիկայ տարին համար կը ապասնենք ուրեմն օրինաւոր մրցող վաճառականներու։ Կը կարծենք թէ մեր արտադրութիւնները պիտի կրնան առաջիկայ տարին 8000 օխայի բարձրանալ։

Ե. Ժողովուրդը կրնայ կապուիլ սկիզբէն ա՛յն վաճառականին որ իրեն տայ սկզբնական դիւրութիւններ և որ իր բերքը չերամնոցէն վար իջնելուցած օրը կառէ և դրամը յանձնէ հրապարակի գնէն չատ քիչ տարբերութեամբ գընելով։ Այժմէն իսկ կարելի է բանակցութիւններ կատարել։

Զ. Ժողովուրդը այլեւս հունտին համար չուզեր 10 աւ հարիւրի կամ 5 աւ հարիւրի պայմաններու մտնել այլ որոշ գին մը կ'ուզէ սահմանել հունտին և այս բանէն կրնան օգտուիլ վաճառականներ։ Հակառակ պարագային գոն պիտի մնանք մեզ ստոյգ օգտաւէտ գործին մէջ մղողին դրած պայմաններէն։

Ե. Պէտք չէ որ վաճառականներ վըճարումը յետաձգելու գաղափարներ տածեն վասն զի ժողովուրդը աղքատ է և ապրանքի յանձնումին օրը դրամին պէտք ունի, ապագային այս մասը անշուշտ կրնայ փոփոխութիւններ կրել։

* * *

Ահա երկու առեւտրական գործեր, որոնք մեր ժողովուրդին տնտեսական կացութիւնը բոլորովին բարւոքելու կարող են և որոնց մշակ ասրու համար հետեւելով Մանզումէի պատուական հրահանգներուն, բեմէն ամէն հրահանգ արուելէ զատ, ամէն վարդեան քաջալերիչ խօսքեր, պէտք եղած օգնութիւնները կ'ընձեռուին մեր կողմէն։ Ասով անշուշտ եմ որ խմբագիրներու ամեան տօթակէզ եղանակը Էֆքէրէի գեղջկան, զուարճ ու կենսաբեր միջոցներն տակ կ'անցընեն։

Էֆքէրէ ծննդավայրն է մեր գաւառակնութեան ամէնէն փայլուն դէմքերէն տօքթ. Նահապետ Ռուսինեանի։

Էֆքէրէ չրջակայ գիւղերուն կեդրոն իր դիրքովը վաճառականութեան ալ կեդրոնն է, 450 տունէ կը բաղկանայ։

Հայերը ունին Ս. Աստեփանոսի գեղեցկաքանդակ, խաչաձեւ եկեղեցին, ուր կը պաշտօնավարեն Արժ. Տ. Մատթէոս և Տ. Մեսրոպ քահանաները։ Վիմագրոր մատուռ մըն ալ կայ Ս. Դէորգ անունով, նաև քանի մը սրբավայրեր։ Հիւսիսակողմը բարձրադիր դաշտագետնի վրայ Ս. Եղիայի բացօդեայ խոյանը կը հանդիպի, ուր մատաղ և հանդիսաւոր արարողութիւններ կը կատարուին մասնաւոր օրեր։

Դիւղին դպրոցը որ Թորգոմեան կը կոչուի, բոլորովին անշարմար և օդ զարկ չենք մ'է, բան մը որ շատ վնասակար է այս տեսակ չենքերու համար որովհետև հոն ամառ թէ ձմեռ ապահանած օդ չնչելու կը դատապարտուին 150ի չափ աշակերտներ, որոնց կը դասաւանեն Տեառք Սիրան Կ. Մնանեան, Կարապետ Խ. Թէրզեան, Յովհաննէս Ռ. Բարսեղեան։

Ասով դպրոցին չքեղաշէնութեանը չէ որ կը խօսինք, այլ զայն աւելի օդասուն ընելու կարեւորութեանը վերաբերեալ։ Այս աշխատութիւնն ալ էֆքէրէյի պէս նիւթապէս անկարօտ գիւղի մը համար մեծ բան չէ, երբ աղաները կամք ունենան և երկրապատակութեանց ու կուսակցութեանց տեղի տալու փոխարէն, դպրոցի ու եկեղեցիի գործերուն եթէ ձեռնտու ըլլան։ Օրինակ ինչ հարկ, թո՛ղ պատուելի թէ ինչպէս կառուցին ժամանակաւ իրենց ճարտարապետօրէն նշանակելի եկեղեցին։ դեռ մէկ քանի տարիներ առաջ ալ երիք ընդարձակ գերեզմաններու շուրջը պէտք եղած պատերուն չինութեան ծախքը իրենք հոգացին առանց դուրսէն ո և է նիւթական օգնութիւն ստանալու։

Ժողովուրդին ձեռքը բաց է, կ'ուզէ իր դրամները բարոյական գործի մը յատկացուած տեսնէ, և ոչ թէ սարը անոր կոկորդը անցընել և յետոյ ետ քաշուիլ ամէն գործերէ։

Էֆքէրէցին ալ ունի կանոնաւոր վարպետորդի աղաներ որոնք միայն իրենց հաճոյքին և կիրքին փոխարէն ամէն ինչ կը զոհեն խեղճ ժողովուրդը բռնադատելով և երկպառակութեանց մատնելով։

Թէպէտ բարեսէր անձինք ալ կը գտնուին, սակայն մինակնին ինչ կրնան ընել։

Վարժարանին համար որ մինչեւ հաշուով տարեկան 70 ոսկիի ծախք մը կը բերէ այն Պաղտի Ալի մատուռի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Ս. Ըէժիի կանոնագրին այն կէտերը, որոնք կը վերաբերուին հողագործներուն, հրատարակուին հայերէն լեզուով։ Գիտցածս Պէյեան էֆ. այդ հոդը քաշած է տարիներ առաջ և սակայն մենք չենք կրցած տեսնել, կամ թէ նոյնպէս չենք հետաքրքրուած որչափ հիմակ երբ Մանզումէն զմեզ կ'արթնցնէ։

Օրինակ.—Մեր դաւառակին մէջ անձնաւորութիւն մը ուզեց ծխախոտ մշակել բայց Ըէժին արգելք եղաւ. ինչո՞ւ ուրիշ տեղեր արգելք չըլլար։ Ինչ է այդ մասին Ըէժիին իրաւասութիւնը։

3. Ցառաջիկայ տարի Տիվրիկի ամէն գիւղերը պիտի սկսին միահաղոյն սոյն մշակութիւնը, արդ ինչ ձեւով և ե՞րբ խնդրենք արտօնութիւնը և մինչ արտօնեալ պիտի ըլլա՞նք այդ մշակութեան։

4. Ամերիկեան բրբոսքին Բումէլիի Կայս. նահանգներուն մէջ ըրած մեծաքանակ գործերուն պատմութիւնը մեզի շատ յոյսեր ներշնչեց, իսկ Պրէմի հրապարակին մէջ օսմ. ծխախոտին ուղեցած դիրքի մասին գրուածները գործնական շատ մը խնդիրներ լուծեցին մեր մտքին առջև։ Սակայն մեր դաւառացին ինչպէս պիտի կրնայ օգտուիլ Հայաստանի ու Պրէմի հրապարակներէն կամ թէ ամերիկեան բրբոսքի գործակալներուն հետ ինչպէս պիտի կրնանք յարաբերութիւն հաստատել։ Ըէժիին չի վճառելով ինչպէս պիտի կրնանք ելբոպացիին ծախել. այդ մասին օրինական ինչ կարդ ու սարքեր կան։

5. Դիտնալ պէտք է որ Տիվրիկի դաւառակին նահանգիսան է կիլասան քաղաքը Սեւ ծովի վրայ մօտաւորութեան տեսակէտէն, իսկ Սամսոն կառուցուի դիւրութիւններու տեսակէտէն։ Ապրանքը ճօնին քրուան մէջ կը բերնայ Սեւ ծովի եղերքը զրկուիլ Կիլասանի ճամբով, իսկ տասն օրուան մէջ Սամսոն. արդ ինչ ձեւով պիտի կրնանք յարաբերութիւն հաստատել գնորդներու հետ։

6. Էսկիեան էֆէնն կը հաճի արդեօք մեզի լուսաբանել թէ ինչ տեսակ հունտ գործածելու ենք որ ունենանք իրեն բացառած ընտիր ծխախոտի տերեւները։ Կարելի չէ՞ արդեօք որ տարիքը զանազանել ընտիր տեսակը։

7. Թուքատի քրոնիկը գրողէն ալ հասկնամ կուզենք թէ, ինչո՞ւ տեղի ունեցան երեք տարիներու չարունակական գնոց բարձրացումները և ինչ ձեւով տեղի կունենան վաճառումները։ Վերջերս Տիվրիկի Վսեմ. Դիւմագամ պէյի հետ ունեցած տեսակցութեանցս մէջ շատ մեծ հաստատութիւններ առած եմ իրեն պաշտպանութիւնը

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԹԱՍԻՄ 199

ԿՆԱՌՈՏ ՀԱՆԳՈՅՑ ՄԸ

ԶԷՊ

ՏԵՂԱԿԱՆ-ԸՆԴԱՆԵՂԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ե.

Տիկին Շարամովի յուզումը դադարնակէտին հասած էր, արցունքները աչքերէն կը հոսէին և ճչմարիտ դգացումով էր որ կը չարունակէր նամակը։ Աչխարհի մէջ չէր ունեցած ո և է մարդիմ մը որուն կարող ըլլար սիրտը բանալ այս ասոնցմէն ազատութեամբ։ Իր հետ տեսակցողներուն ամէնքն ալ եթէ գիտնային իր այս տառապանքները և ամուսնոյն դէմ ունեցած բողոքները, ապահովապէս անկէ օգտուելու պիտի փութային. մանաւանդ որ խրոխտ տիկինը չէր կրնար զիջանիլ այս կարգի ընտանեկան յայտնութիւններ ընել ո և է մէկու. ուստի քանի որ անգամ մը պատ էր գրել Մելինէի, ամէն բան մանրամասնօրէն պարզելու փափաքին չկրնալով յաղթեալ, շարունակեց.

Գանգատելու համար չէ որ կ'ըսեմ, սիրելի Մելինէս, բայց հայրդ այն Պաղտցի մեծահարուստ ընտանիքներէն մէկուն աղջիկը առնելու էր որ հասկցուէր թէ ինչ նահատակութեան ենթարկուած էր ողբացեալ մայրդ ու անոր այս ասնարժան յաջորդը։ Հաւատացէք որ ամէնէն պարկեշտ ճանչցած աղջիկն իսկ երկու ամիս պիտի չկրնար կենակցիլ Պ. Շարամովի հետ։ Ինչ հարկ, դուն արդէն գիտես և հարկ չկայ կրկնել. բայց ես ամէն դժուարութեան յաղթած կը կարծէի իբրեւ Տիկին Շարամով, իբրեւ միլիոնատէրուհի յոխորտալով հակառակորդներուս վրայ։ Երբ մեր ամուսնութեան առաջին ամիսները անցուցինք, աղաչեցի հօրդ որ թէ՛ իմ և թէ՛ իր կողմէ խնդրէ քեզմէ անպատճառ Պաքու ընտանիքիդ ծոցը վերադառնալ, կը կարծեմ որ հայրդ գործադրեց այս խնդրանքս, բայց դուն չհամակերպեցար. անպատճառ իմ դժբաղդութենէս էր որ դուն յոռի գաղափար մը տածած էիր իմ վրայ. մինչդեռ իմ նպատակս քու պաշտպանութեանդ ու ազդու կորովիդ ներքեւ բարձրացնել էր վարկը մեր ընտանեկան խնդած պատիւն։

Ասիկայ ցաւօք կը խոստովանիմ, բայց ինչ օգուտ որ տխուր իրողութիւն է և Պ. Շարամով, մեր ամուսնութենէն հաղիւ քանի մը ամիս վերջ սկսաւ հետապնդել մէկէ աւելի չլմտիներու, ալ աւելի երկնցնելով ընդունելները չարախօսներուն։ Վերջապէս ինչ երկարել, Պաքու դժոխք մը դարձաւ ինձ համար. մէկ կողմէն հայրդ, միւս կողմէ աղգականներս ու հարազատներս դառնացուցին ինձ կեանքը, և աղաւաղելու համար այս սրամաշուքներէն հօրդ հետ Բարիզ եկանք, ուր կը բնակինք հիմայ, քաղաքին ամէնէն պատուաւոր մէկ տեղը, Պուլվար տէ ղ Իթալիէնի պողոտային վրայ։

Իրաւ է որ պահ մը խաղաղ ու անդորր կեանք վարել սկսանք, չարունակ հօրդ հետ գրութիւններ կատարելով Բարիզի աս ու ան կողմերը, բայց մէկ երկու ամիս անցնելէն ետքը հայրդ կրկին դուրս տուաւ իր մթերուած անարդարութիւնները, կնոջ մը համար ամէնէն մեծ նախատինքը ընդունելով և ամուսնական անկողնին մէջ իսկ օտար ցոփութիւններու յիշատակը ու անուններ հեղհեղելով։ Ազաչանք թաղանձանք, տպառնալիք անօգուտ էին բոլորովին, անիկայ մէկ երկու շաբաթ հանդարտ կենալէ ետք, կրկին անձնատուր կ'ըլլար պլրոտ Բարիզուհիներու, որոնք կ'ըլլայ չատ փոքր չրջանակի մը մէջ դարձեալ է Բիւրքեան-Զիմառայի գիւղէն։ Իսկ եթէ Տիվրիկի Թեմական վարչութիւնը խրատուէր իր հովուած թեմի գիւղերու քանի ընթացքէն չատ յուսով եմ որ չատ մը գլխուցաւութիւններէ պիտի խլսած ըլլար։

ՎԱՐԴԱՆ Ռ.Հ. ԱՄԱՆԵԱՆ

11 Յուլիս 1903 Զիմառա

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

Բինկեանցի Արժ. Տ. Վարդան քհ.ի այս չանդրդիկ յօդուածը հանոյքով կը հրատարակենք, որքան ալ մասնական դոյն մը ունենայ ան, որովհետև հոն իր հօտին նի՛ւթապէս օգտակար ըլլալ ուզող տիրոջ մը բարախօսները կը զգայուի։ Մեր քարոզիչները, առաջնորդները և հոգեւոր հովիւները որոնք իրենց բոլոր կեանքին մէջ Դժողքէն և Արքայութենէն անդին չեն անցներ իրը քարոզ, իրատական և ժողովուրդին ուղեցոյց, թող քիչ մը օրինակ առնեն գիւղի մը անկիւնի սա համեստ քահանայէն, որ իր հօտին որքան բարոյական, նոյնքան ալ նիւթական օգուտին համար կը մաղթէ, և լրագիրներու այդ սաթիւ բրած դրդումները կը հաղորդէ ժողովուրդին, ձեռնտու կ'ըլլայ, կը քաջալերէ զանոնք դէպի աշխատութիւն և անոնց համար պէտք եղած հարցումները կ'ուղղէ հրապարակաւ։

Ծիածանի մշակութեան, Ասատուրի Կայս. նահանգներուն մէջ ունեցած ապագայ փայլուն վիճակը Մանզումէի զգացեալ ամէնէն առաջ, և այսօր անկեղծօրէն գոհ ենք երբ մեր դրդումներուն անգրաւիկ պտուղը կը տեսնենք։ Անշուշտ մեր պատուարժան աշխատակիցները և բոլոր մասնագէտներն ալ պիտի փութան պատասխանել այս պարտաճանաչ քահանային հարցումներուն, ծխախոտի մշակութեան մասին։ Դալով չերամի մասին դիտողութեանց, անոնք ալ ուշադրութեանը կը յանձնենք չերամի գործով զբաղողներուն։

ԿԵԱՆՔԸ ԳՅԻՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԷՖՔԷՐԷ

Կեսարիայէն 3 ժամ դէպի արեւելք ձորի մը երկու զառիվերին վրայ կառուցուած է Էֆքէրէ, դէմ առ դէմ երկու ամփիթատրոններու ձեւով։ Կը չրջապատուի գեղեցիկ այգիներէ ու պարտէզներէ, որոնք քանասեղծական երեւոյթ մը կ'ընծայեն ամբողջ գիւղին։

Կլիման առողջարար է, բայց ջուրը այնչափ լաւ չէ, շատ մը կեսարացիներ ամեան տօթակէզ եղանակը Էֆքէրէի գեղջկան, զուարճ ու կենսաբեր միջոցներն տակ կ'անցընեն։

Էֆքէրէ ծննդավայրն է մեր գաւառակնութեան ամէնէն փայլուն դէմքերէն տօքթ. Նահապետ Ռուսինեանի։

Էֆքէրէ չրջակայ գիւղերուն կեդրոն իր դիրքովը վաճառականութեան ալ կեդրոնն է, 450 տունէ կը բաղկանայ։

Հայերը ունին Ս. Աստեփանոսի գեղեցկաքանդակ, խաչաձեւ եկեղեցին, ուր կը պաշտօնավարեն Արժ. Տ. Մատթէոս և Տ. Մեսրոպ քահանաները։ Վիմագրոր մատուռ մըն ալ կայ Ս. Դէորգ անունով, նաև քանի մը սրբավայրեր։ Հիւսիսակողմը բարձրադիր դաշտագետնի վրայ Ս. Եղիայի բացօդեայ խոյանը կը հանդիպի, ուր մատաղ և հ

այ ըլլայ, ցաւելով կը տեսնենք թէ 35 տակի հագիւ ձեռք կը բերուի, և այս պատճառաւ խեղճ վարժապետներու թոշակները տարուէ տարի աւելնալու տեղ նուազուղի կ'ենթարկուին և ամսականներն ալ առկախ մնալ կ'սկսին ամիսներով, ինչ որ յուսահատեցուցիչ բան մըն է անոնց ծանր աշխատութեանց համար։

Ծանօթ մէկ քանի աղաներ, փոխանակ 150 ղր. տալով ի դոյզս մարդկան և դպրոցի տեսնելով «Ջէրիտէի Շարդիյէ» լրագիրը բերել տալու և զայն խանութներու մէջ օրերով տարանոր ձեռքը մատեցնելէ վերջ դպրոց ղրկելու, լաւ կ'ընէին անշուշտ եթէ Մանզումէի պէս շահեկան լրագիր մը բերէին և կամ 150 ղր.ը վարժապետներուն ամսականին յատկացնէին, եթէ կ'ուզեն որ իսկապէս օգտակար ըլլան իրենց գիւղին և անոր ապագայ սերունդին։

Պ. ՀՐԱՆՏ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԴԱՐՈՒՍ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆԸ

ԻՄՊԷՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

ՍԷՆԻ ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

(Շար. երեկի թիւեն)

Ամբողջ առաջին դատավարութիւնը յուսավրէպ և սակայն հրապուրիչ անցաւ։ Ձէրտօրէն ոչինչ գիտցուեցաւ ո՛չ Բրաուֆօրներու ժառանգորդներուն, ոչ ժառանգութեան և ոչ ալ խաբէութեան եղանակին վրայ։ Բայց հաւատք մը կայ թէ բոլոր ասոնք պիտի գիտցուին։ Կը բաւէ որ Թերէզ այսպէս ըսաւ, «Ես իմ գաղտնիքս ունիմ, և պիտի յայտնեմ զայն ուզած ատենս»։ Այս խօսքը, ապահովաբար դատաւորներուն միտքին մէջ, տեսակ մը վարանում և տեսակ մը վստահութիւն առաջ բերաւ։ Առաջին նիստը որ գրեթէ պարապ անցաւ, բոլորովին պարապ անցած պիտի ըլլար եթէ ամբողջ այս գործին գլխաւոր հերոսը եղող Թերէզին տառապեալ (երգիծական և չարաճճի յայտնութիւնները չըլլային։ Հարցաքննութեան սկիզբէն իսկ, առանց սեթեւեթի բողոքեց։ Նախագահը անոր վերադրեց Պէլլաքի ժառանգութիւնը, իր ամուսնութիւնէն առաջ, Մառքօթի երեւակայական դղեակը, որուն ժառանգորդը կը դասուէր ինքզինք ևն։ Բոլոր ասոնց ի՞նչ կը պատասխանէր։

«Դղեակը գոյութիւն ունի։ Մ. Լէյտէ չը կրցա զայն գտնալ, բայց արդէն Մ. Լէյտէ ի՞նչ գտած ունի։»

Ամէն մարդ կը խնդան։ Նախագահ Մ. Ոնէէ բոլորովին պաղարիւն, կ'ուզէ ամբաստանադրին հանիմնա առաջ տանիլ իր քննութիւնները։ Բայց խնդիր-է հարցքննել Տիկին Իւմպէռի պէս կին մը որ իր քմահաճոյքին հանմամար կը խօսի։

«Ես դժբախտ եմ, կ'ըսէ, բայց... պարկեշտ։ Միլիոնները գոյութիւն ունին, պիտի ըսեմ թէ ո՞ւրեն, ևն ևն։» Յետոյ երբ Նախագահը կ'ընդմիջէ «Զըգեցէք որ խօսիմ, կ'ըսէ, հիւանդ եմ, ջղային եմ, բայց պէտք է որ ճշմարտութիւնը ըսեմ։»

Ամբողջ ամբաստանադիրը իրեն համար սուտերու հիւսուած մըն է։ Միակ խնդիրը «միլիոնները գոյութիւն ունին», ատիկա գիտցան է։ Ասոր ալ ինք պիտի պատասխանէ արդէն ուզած ատենը։ Հետեւաբար, ի՞նչ արժէք ունին կարդ մը պարապ մանրամասնութիւններ։ Ինք այսպէս կը խորհի։

Ռանդ Վիժէէի վրայ խօսելով նախագահը կը հարցնէ,

—Ի՞նչ նպատակաւ հաստատեցիք այդ։

—Կը փափաքէի որ իմ աւելորդ դրամներս հոն դնելով եղբօրս համար հարստութիւն մը գոյացնեմ։ Այդ Ռանդ Վիժէէին քայքայումին պատճառ եղողը ոճրագործ մըն է։ Ատիկա շատ պատուաւոր ձեւնարկ մըն էր, ու զայն հաստատողը ե՛ս էի։

—Բայց այդ ընկերութեան հաստատութեան ատեն, բաժնեթուղթերը ստորագրողներու ցանկին մէջ ձեր անունը չի կայ։

—Ես դրամը առաջ վճարած էի արդէն։

—Ձեր Բարիզէն մեկնած ատեն Ռանդ Վիժէէի դրամարկղին մէջ ո՞րչափ դրամ կար։

—Բաւական, կարելի էր ամենուն վճարել։

—Կը չափաղանցէք, միայն 54000 ֆրանք կար հոն։

—Դրամարկղին հաշիւը ամէն օր իմ առնս կուգար և որովհետեւ պիտի ճամբայ ելլայի Մայիս 7ի օրը, քանի մը օրէն վերադառնալու պայմանով... բայց ասոնք ինչո՞ւ հիմա կ'ըսեմ, դատաւորներուն առջեւ պիտի ըսեմ։

—Օ՜ն, քիչ մ'ալ ձեր ճամբորդութեան վրայ խօսինք։ Ձեր այդ ճամբորդութեան մասին ձեռք առած միջոցներէն ամէն մարդ կարծեց թէ որոշած էիք այլեւս օտար երկրի մէջ հաստատել ձեր բնակութիւնը։

—Ո՛չ, ո՛չ, ո՛չ, շատ կը սիրեմ Ֆրանսաս (Ֆիժաղներ) երբեք, երբե՛ք չեմ ուզած թողուլ Ֆրանսան։ Ես բանտիս մէջ երջանիկ էի. թէև տխուր, բայց կրնայի տեսնել Ֆրանսաս։ Ո՛չ, ես խաբեբայ չեմ։ Տէ՛ր դատախազ դուք ձեր ամբաստանադրին մէջ մանրամասնօրէն գրեցիք արդէն այդ պարագան։

—1894ին լրագրաց մէջ արդէն ցուցուեցաւ թէ Բրաուֆորներու միլիոնները գոյութիւն չունին։

—Ես էի որ թոյլ տուի երկաթէ դրամարկղը բանալու։

—Աւելի լաւ պիտի ըլլար սակայն, եթէ միլիոնները անոր մէջ ձգէիք։ 1901 և 1902 տարիներու մէջ երեքս միլիոն ֆր.ի ադամանդ ծախեցիք Անգլիոյ մէջ։

—Ընել կ'ուզէք թէ քիչ մը դրամ ձեռք բերել ուզեցի, վատ դի փարա մը չունէի վրաս։

—Բայց մէկ ատուան մէջ 500,000 ֆր. ձեռք բերիք այդ վճարումներէն։

—Այդ դրամին Վալտէք Ռուսոյի և Ժան Տիւբուի յանձնարարներու վճարեցի։

—Դուք Սպանիա ուզեւորեցաք, այնպէս չէ՞։

—Ո՛չ Գոռաս։

—Ո՞ր ըլլար ատեն մեռցիք Գոռասի մէջ։

—Վայրկեան մը։ (Միժաղներ)։

—Սպանիոյ մէջ պատուրեցա՞ք, այնպէս չէ՞։

—Ոչ, ոչ, կառավարութիւնը դիտէր թէ ո՛ւր էինք։ Գաղտնի ոստիկաններ կը հետեւէին մեզի։ Բայց Ը. օր ամէն բան պիտի պատմեմ։

—Ձերբակալուած ատենիդ ուզեցիք 110,000 ֆր. սահեցնել Տիկ. Մուզիքայի կուրծքէն վար։ Այդ ատեն միտք չբերի՞ք Ռանդ Վիժէէի դրամատուները։

—Երդուեալ դատաւորները պիտի հասկնան զիս։

Հիմա ըսէք ինծի, ո՞ւր են Բրաուֆորները, և ո՞ւր են միլիոնները։

—Երբ ամէն վկաները խօսին, Տիկ. Իւմպէռ պիտի ըսէ թէ ո՞ւր են միլիոնները, և պիտի ըսէ նաև թէ ինչո՞ւ համար համբարեց։ (խանդավառութեամբ) Տիկ. Իւմպէռ պատուաւոր է, միայն գրած եմ դատական նախաբարար Մ. Վալլէի, փաստաբաններուն և կառավարութեան վրայ խօսիլ։

Նախագահը յետոյ դառնալով Ֆրէտերիքին, անոր երիտասարդութեան դէպքերը պատմեց և յիշեց թէ ինչ թէրեզի խաբէութիւններուն մեղնակից գտնուած է, իր ամուսնութենէն առաջ։ Երբ Ֆրէտերիկ կը խօսէր, Թերեզ այն ատիճան կ'ընդմիջէր որ, նախագահը սարսռեցաւ. վինը զուրս վազեցուց սրահէն։ Ֆրէտերիքի ցաւ կը զգայ որ վինը մեղակից կը կարծուն, չկրնալով զսպել իր ցաւը բռնոցքի հարուածներ կուտայ իր սեղանին։ Կ'ըսէ թէ երբեք մասնակցութիւն ունեցած չէ կնոջը գործերուն։ Թշուառական կը կոչէ զանոնք որոնք իր կնոջ հարստութեանը մաս կազմող գումարներէն փոխ առած ատակները չկրնալ ծառով, կրկին պահանջած են նոքա։

—Թշուառական անուանեցէ՛ զաղ, անոնց փոխ տուած ատակը տայիք։

—Իրենց փոխ տուած դրամներուն կրկինը մեղմէ առնող ալ կայ, անոնց եղիք, սէնտիքը պիտի ըսէ ձեզի այս պարագան։

Նախագահը կը հերքէ ասոր ըսածները, ցուցնելով այն վճռագիրները որոնցմով քսանհրկու հազար և քսանը ինը հազար ֆրանքի գումարներու վճարման դատապարտութիւն կրած է։

—Ձեր կեանքին մէջ 500 միլիոն ֆրանքի փոխանակագիր հրապարակ հանած էք, և գործակալութեան ալ սենեակ մը ունեցած։

—Ո՛չ երբէք, առանկ սուտ լուր մը հանեցին զիս մնանկ յայտարարելու համար և Բաթօն անպարտ թողուցին, Բաթոն որ Մ. Վալլէի պաշտպանեալն էր։

—Բայց քանի որ գործի ալէր էիք և փախաք, ըսել է մնանկ էիք։

—Թողէք որ խօսիմ, ինքզինքս պաշտպանելու աղատութի՛ւն կ'ուզեմ։ Պէտք է գիտնաք թէ Վալտէք Ռուսօ և Վալլէ ինչեր խաղացին մեզի։

Նախագահը կը յանդիմանէ Ֆրէտերիկը որ հօրը անունը կասկածի տակ ձգած է, և անիկա եղած է իրենց անխոհեմ գործերուն առաջին զոհը։

—Հիմա, ըսէք նայիմ գիտէ՞ք թէ ո՞ւր են միլիոնները։

—Չեմ գիտեր,

Թերեզ.—Ես գիտեմ անո՞նց տեղը։

—Երկուշաբթի օրը, գիտցածներդ ըսէք ուրեմն։

Վ. ԵՐԳԱ Ա., ՆԻՍՍԻՆ

ՊԻՈՍ Ժ. ՊԱՊԻՆ

ԹԱԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀՌՈՄ, 9 Օգոստոս.—Ս. Պետրոսի մայր եկեղեցիին դուրսը կարգապահական միջոցներ ձեռք առնուած են իտալական կառավարութեան կողմէ։ Եկեղեցիին չորս կողմը խուռն բազմութիւն լեցուած է։ Մասնաւոր պաշտօնեաներ կարգուած են արտաքին բոլոր ցոյցերը արգիլելու և պաշտաօրէն հրաւիրեալները եկեղեցիէն ներս դիւրութեամբ ընդունելու համար։ Առաւաւն ժամը 7ին ի վեր, քաղաքին ամէն կողմերէն, կառքեր կ'ուղղուին դէպ ի Մայր եկեղեցին։ Նեմանը չտեսնուած բազմութիւն մը կայ։ Մայր եկեղեցիին մէջ կը նշմարուին դիւանագիտական մարմնոյ անդամներ, և Ֆշանաւոր անձնաւորութիւններ։ Եկեղեցիին ճիշդ խորը սանկտոյն և կարմիր ժապաւէններով ընդելուզուած կը բարձրանայ պապական դահը։ Գրեթէ 12 մէթր բարձրութիւն ունի դահը։ Խուռն բազմութիւնը անձկանօք կը սպասէ Պիոս Ժ.ի գալուստին, և ահա թափորը կ'երևի։ Ամէնէն առաջ Պալատինեան հրամանատարները, մեծ համազգեստով, յետոյ վանքին աշակերտները, յետոյ խաչ մը, որուն ետեւէն կուգան եպիսկոպոսներ, արքեպիսկոպոսներ։ Յետոյ կարդինալներ դասը, բոլորն ալ կարմիր զգեստներով զարդարուած։

Վերջապէս կ'երևայ ամպհովանին։ Պիոս Ժ. նստած է գահաւորակի մը վրայ իր ուսերուն վրայ առած ծանրագին փորուրար մը և գլխուն վրայ՝ ոսկեայ խոյրը։ Ցոբելեանի հանդէսներուն սեպնուած ծերունին չէ հիմա Պիոս Ժ. որ բոլորովին ուղիղ կեցած է և առոյգ նայուածքով մը կը դիտէ ոսքերուն առջեւ խնուած բազմութիւնը։ Պապին բաղձանքին համաձայն և ոչ մէկ աղմուկ կայ, բայց միայն ուրախութիւն մը ամենուն դէմքին վրայ։ Թաշկինակները կ'երևան, գլխարկները օդին մէջ կը թռչին։ Պապը իր գահաւորակին բարձունքէն, իր օրհնութիւնները կը տարածէ։

Թափօրը կ'ուղղուի դէպ ի Ս. Հաղորդութեան մատուռը՝ ուր սեղանին վրայ դրուած է պատարագի նշխարը։

Պապը Գահաւորակէն իջաւ և ծունկի եկաւ սեղանին առջեւ։ Երկար աղօթք մը ըրաւ։ Թափօրը յետոյ վերադարձաւ կամարեալաւ և հասաւ Ս. Պետրոսի խորանին առջեւ, ուր կանգնած է գահը։ Պապը հոն նստաւ և ընդունեց բոլոր կարդինալներուն մեծարանքները։ Այն ատեն սկսաւ երկար արարողութիւնը զգեստներու փոփոխութեանը Պապին՝ որ պիտի պատարագէ պապական խորանին առջեւ։ Կարդինալները նստեցան անոր չորս կողմը։ Պատարագը սկսաւ. Ս. Պետրոսի երգեցիկները երգեցին։ Պապը Հաղորդութեան պահուն նստաւ իր գահին վրայ և իրեն տրուեցան Ս. Նշխարներ։ Մաչչի կարդինալը մասաւէնի բարձրի մը վրայ թագը տարաւ և Պապին դրեցին դրաւ։ Կարդինալը հետեւեալ խօսքը ըրաւ։

«Առ հասարակ թագը և գիտցիր որ կաթոլիկ իշխաններուն և թագաւորներուն հայրն ես, երկրի վրայ ալիսարիս Հովիւը, Մեք Քրիստոս Յիսուս Քրիստոսի Փրկանորդը, որուն են փառք պատիւ յաւիտեանից։»

Պապը՝ առանց թագը գլուխէն հանելու պատասխանեց։

«Զօրս և Պետրոս առաքեալները, որոնց կարողութեանը և մեծութեանը վրայ վստահ ենք, թող բարեխօսեն մեզի համար Տիրոջը քով ամէն։»

Յետոյ Պապը ոտքի ելաւ և օրհնեց։ Նորէն նստաւ, կարդինալները մէյ մըն ալ մեծարելէն զինքը և խոյրը գլուխը՝ նստաւ գահաւորակին վրայ։ Լուին խանդավառութիւններ վերսկան։ Պապը անցաւ բազմութեան մէջէն զայն օրհնելով, միեւնոյն հանդիսաւորութիւնով և մտաւ Վատիկան։

Մ. ԲՕՄՊ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԵՋ.—Մարսիլիա 8 Օգոստոս։ Մարսիլիա երկի Մ. Բօմպին անսման ընդունելութիւն մը ըրաւ։ Պաշտօնական չէր տեղի ունեցածը, որովհետեւ ոչ մէկ պատուիրակութիւն կար։ Ասիկա պարզապէս ժողովրդական ընդունելութիւն մը եղաւ, ինչպէս որ կը բաղձար արդէն։ Երբ Մ. Բօմպ հասաւ, խուռն բազմութիւն մը խռնուած էր կայարանը։ Դիմաւորողներուն մէջ կային ծովային նախարար Մ. Բէլիան, Նահանգապետ Մ. Մասիէ, երեսփոխան Մ. Մ. Ոռիսոն, Պաոլս, Միշէլ, Բառնօ և Բարնաս Բէթուլ, Պէյսլ և Լէյտէ ներկայացուցիչները, Բարիզի երեսփոխան Մ. Ֆէրտինանտ Պիւիսսոն, ևն ևն։ Բազմութիւնը ան ատիճան մեծ, ան ատիճան խռնուած և ոգեւորուած էր որ նախագահական լանտօին ձիերուն երաստնակները չակիշախուեցան և Մ. Պոիսսոն ստիպուեցաւ իր լանտօն Մ. Բօմպին տրամադրութեանը տակ դնել։ «Կեցցէ Բօմպ, կեցցէ հանրապետութիւնը» գոչելով։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱՊԱՏԿԱՆ ԿԱՅՈՒԱԾՆԵՐԸ

Ամեն. Ս. Պատրիարքը երէկ գիր մը ուղղելով մայրաքաղաքս գտնուող բոլոր Եպիսկոպոսներուն ծանոյց թէ, եպիսկոպոսական եղբայրներէ շատեր, իրը էջմիածնի ուխտեալ միաբաններ փափաք յայտնած են խորհրդակցութիւն մը կատարելու այն չվճռած լուրերու մասին որ այս օրերս երեւան եկած են Մայր Աթոռոյ նեկտարեան Հետեւաբար Ն. Սրբազնութիւնը հրաւիրեց եպիսկոպոսները առաջիկայ երեքշաբթի օր Պատրիարքարան գումարուիլ, կատարելու համար այս խորհրդակցութիւնը։

Մինչեւ առջի օր Ս. Հայրապետէն Պատրիարքարան հասած վերջին նամակը յուլիս 21 թուականը կը կրէ և ամուսնական հինգ իշխդիրներու վրայ Սինոդական որոշումներ կը հաղորդէ։ Ասկից կը հետեւի թէ, այդ թուականին տակաւին էջմիածին հաղորդուած չէր եկեղեցապատկան կալուածներու դրաւման հրաման։

Ա. ՀԱՅՐԱՊԱԹԵՏԻՆ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ

Ս. Պատրիարքը մինչեւ երէկ դեռ պատասխան չէր ստացած այն հեռագրերին, զոր ուղղած էր Մայր Աթոռ, ամենայն Հայոց Հայրապետին հրաժարման վրայ ստոյգ տեղեկութիւն մը ստանալու համար։ Մինչեւ Յուլիս 22 թուակիր Տփղիսէն եկած նամակներուն մը չեն խօսիր հրաժարականին մասին։ Ասկից կասկած կայ թէ, լրագրական տարաձայնութիւն մըն է միայն այդ լուրը։

* * *

Երէկ գրած էինք թէ ամէն թեմի մէջ խորհրդակցութիւններ կը կատարուին կալուածներու գրաւման մասին, և թէ, էջմիածնի քսիլիկը, եկեղեցապատկան գնումներ մը վրայ սկսած է ուսումնական վանքի մը չինութիւնը։

Միայն հոգ չէ սակայն որ Ռուս կըղերը կ'աշխատի կրօնական կեդրոն չինել։ Սանահնի կայարանէն ժամ մը անդին կիսաւեր հայ եկեղեցի մը կար։ Ռուս կղերը գրաւած է զայն և սկսած է նորոգել, հոն ղրկելով արհեստներ և վանականներ։ Երեւանի հանգանին մէջ ալ մեծ փութաջանութիւն ցոյց կը տրուի։ Կարսի, Պաքուի, և այլ քաղաքներու մէջ Ռուս եկեղեցիներու չինութեան սկսուած է։

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ.—Սիրվեք կը գրէ.— Առանձնապէս կը գրեն թէ, Կիլիկիոյ Տ. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսը, Կիլիպէկեանները պարտէզին մէջ դաշտային ճաշ մը տուած է, իպատիւ Կոստանդի Պարէի վարչապետի։

ԽԱՐՆ ԺՈՂՈՎԸ առաջիկայ Զորեքշաբթի օր նիստ պիտի գումարէ և մասնաւորապէս պիտի զբաղի Երուսաղէմի լուսաբարձակատին խնդրով։ Ինչպէս կը տիրուի, Բարեկենդանին շաբթուն ցաւալի միջադէպ մը ծագած էր նոյն միաբանութեան մէջ, հանգուցեալ լուսաբարձակատին համար և այդ առթիւ կարգ մը վէճեր ծագած։ Այս անգամ դարձեալ դժգոհութիւններ և այլն պատահած ըլլալով նոր լուսաբարձակատին նկատմամբ եւս, Ս. Պատրիարքը հեռագիրով մը խնդրեց Ամեն. Տ. Յարութիւն Պատրիարքէն և միաբանութեան քանի-մը անդամներէն խոնարհութեամբ վարուիլ, Աթոռին շահերուն պաշտպանութեան համար։

ՆՈՄԱՏԻՑ Ծանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ Դալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Մ. Պատրիարք Հօր։ Ժողովը զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1. Ծանձնաժողովը ասկէ առաջ կարեւոր դատած ըլլալով Մայրենի Լեզուն բարեփոխումներով կատարելագործել, որոշեց որ իւրաքանչիւր հատորի տպագրութեան առթիւ կատարուին նոյն բարեփոխումները, և Ս. Պատրիարք Հայր վերապահեց կատարել տալ այս աշխատութիւնը իր հսկողութեան ներքեւ և իր յարմար դատած հիմնադիրներ համաձայն։

2. Մուսուլի ազգայնոց կողմէ խնդիր եղած ըլլալով նպաստ մը սահմանել տեղւոյն վարժարանին համար և Ծանձնաժողովը նկատելով որ Մուսուլ՝ Պաղատատի առաջնորդութեան իրաւասութեան ներքեւ կը գտնուի, որ ի վիճակի է օգնելու նոյն թեմին, որոշեց յանձնարարել Պաղատատի Առաջնորդարանին խնդրուած օգնութիւնը ընձեռելու համար։

3. Զէյթունի մէջ ծաղկեալ ծագած ըլլալով տեղեկութիւն խնդրուած էր Առաջնորդարանէն այս ազգային հեռաւոր անդամներուն և ձեռք առնուած միջոցներուն նկատմամբ։ Հասած պատասխանագրէն Ծանձնաժողովը տեղեկացաւ որ 143 մանուկներ զոհ եղած են այդ հիւանդութեան, որ տեսած էր մէկ ամսոյ չափ։

4. Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը ծանուցած ըլլալով որ Այնթապի որբանոցը ժամանակ մը եւս պիտի շարունակի տեղական միջոցներով, առաջարկած էր նախորդ մասնակցութեան տեսնէն մեացած 35 լիրայի պարտքը հատուցանել, քաջալերելու համար որբանոցին հոգատար մարմինը։ Ծանձնաժողովը ընդունեց Ն. Սրբազնութեան պատասխանութիւնը և որոշեց որ այդ գումարը հատուցուի։

5. Ծանձնաժողովը ասկէ առաջ, բռնած էր գեղագրութեան տեսարանին հրատարակել տալ որպէս զի մէ՛կ դպրոցներու մէջ գեղագրութիւնը ընդհանրացուի և թէ՝ հատորի նոր ալբոմ մը գոյանայ։ Այս անգամ յանձնաժողովին ներկայացած էին շատ մը գեղագիրներ, որոնց օրինակները Ծանձնաժողովը Ս. Պատրիարք Հօր յանձնեց քննելու և անոնց մէջեւ յարմար ընտրութիւն մը կատարելու։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը՝ ասկից առաջ ատանակուա լանգոտաչ նոտրած էր Եռաթոյի վանքին տեսուչ Տ. Մատթէոս վրդ. Գայքճեանի, որ 12 տարի վանքին հաշուակալութիւնը կատարած էր ասկից առաջ, և իրը Ցարդի վանքին տեսուչն ալ՝ վանքին մէջ նորոգութիւններ կատարած, և ուխտաւորները գոհ թողած էր։ Այս անգամ Ն. Սրբազնութիւնը՝ յիշեալ վարդապետին վերջին անգամ Երուսաղէմ այցելութեան միջոցին՝ քաջալերած է զինքը, ծանրագին ծաղկեայ փիլոն մը նուիրելով։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ մասաղիր է Մայր նորընտիր Առաջն. Փալանօրդ Տ. Գրիգոր վ.ի՝ վարդապետական Մայրադոն աստիճան շնորհել Մայր եկեղեցիին մէջ։

ՄԱՑՔ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ Ս. Յակոբ Տաճարը՝ լքուած էր վերջին ժամանակներս միջին Մայր-Տաճարին նորոգութեան տեսիլ։ Այս օրերս նոյն տաճարը մաքրուեցաւ և բարեզարդուեցաւ։ Լուսաբարձակատ Տ. Խաչատուր քահանայ, ըստ Մայր-Մաշտոցի՝ պղծեալ տեսարի արարողութիւնը կատարելով, տեսր պատանի եկեղեցական արարողութիւնները սկսան հոն։ Երէկ ալ Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ։

ԵՒՏԱՑԻ մասն Ռիշէլէն կը գրեն թէ, տեսակցութեան կը գտնուի Երուսաղէմի ծանօթ նկարիչ միաբան՝ Տ. Մանրէ եպիսկոպոս Մարկոսեան։ Ն. Գերապատութիւնը՝ թէեւ իր հիւանդութենէն ապաքինած է եղեր ըստ բաւականին, բայց կը սիրէ եղեր Ռիշէլէի վանքի մէջ մեկուսացած տարիլ վանքին բարմավաստակ տեսուչ Տ. Բարթուղիմէոս վարդապետին հետ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Ժառանգաւորաց վարժարանին վերատեսուչ Տ. Եղիշէ վրդ. Զիրինկիրեան, մտադիր է եղեր տարժարել իր պաշտօնէն, և գաւառները հովուական նոր պաշտօն մը ստանձնել։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ առաջի օր գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1. Պալաքէսիրի Առաջն. Տեղապահին մէկ գրէն Խորհուրդը տեղեկանալով որ, Պատրմայի վերջին նրդեն հրկիկալ եկեղեցապատկան կալուածները, տեղւոյն արդի Թաղ, Խորհրդ Ջանքով և նախաձեռնութեամբ վերշնուած և ապահովագրուած են՝ շնչեց գոհունակութիւն յայտնել թէ Խորհուրդին։

2. Իւսկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը, հանգուցեալ մտ. Յարութիւնի և Թագուհիի եկեղեցիին նուիրած մէկ տան խարխուլ վիճակը պարզելով, արտօնութիւն խնդրած էր զայն ծախելու։ Խորհուրդը քննելով ներկայացեալ առաջարկութիւնը, օգտակար նկատեց զայն և որոշեց արտօնել վաճառումը։

3. Խորհուրդը՝ Էյուպի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցիին մատակարարման վիճակը նկատի առնելով, պէտք տեսաւ տեղական քննութեան մը և պաշտօն յանձնեց դիւանապետ Փափազեան Նշան էֆ.ի և իր քարտուղար Լեւոն էֆ. Քիւրքճեանի երթալ նոյն եկեղեցին կատարելու որոշեալ քննութիւնը և արդիւնքը յայտագրելու Խորհուրդին։

4. Իւսկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը իր կրկին զգերուը պարզելով՝ եկեղեցւոյն վաղմի զարծողութեանց և գանձէլերի որոշման իր տեսութիւնները, տեղեկութիւն խնդրած էր։ Խորհուրդը նկատելով խնդիրը որոշեց նախ և առաջ բացատրութիւն պահանջել այս մասին եկեւմտից տեսուչէն։

5. Խորհուրդը ուշադրութեան առնելով Պիլէճիկի մուգաթայի արտոնագիրը, տարի դառնց այս մասին բացատրութիւն մը կատարել վիճակին նկատմամբ Տ. Մովսէս Եպս.ի հետ և որոշեց հրաւիրել զայն իր յարմար նատին։

6. Ակնայ Գաւառ. վարչութիւնը

ՊԻՈՍ Ժ. ՊԱՊԻՆ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀՌՈՄ, 12 Օգոստ.—Այս առտու երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեցան Պարիզ, Մեսինայի Սիրակուսայի և Նաբոլիի մինչեւ նաև գրեթէ բովանդակ արեւելեան Միջերկրեայ մէջ։

ԱԹԷՆԻ.—Երէկ առտու երկրաշարժի երեք ցնցումներ զգացուեցան. գրեթէ ամբողջապէս կործանեցան Կիթէրա կղզին երեք գիւղերը։ Երկրաշարժը զգացուեցաւ նաև Աթէնքի մէջ և Յունաստանի գրեթէ ամէն կողմը։ Ցարդ ո՛և է զոհ չկայ։

ԲՈՒԻՋ.—Կ'հաստատուի թէ ստորերկրեայ երկաթուղիին արկածին զոհերը 84 են։ Մէնիլմոնդանի կայարանը գրեթէ բոլորովին կործանեցաւ։ Բեկորներուն մէջ կայ արեան լիճ մը ուր կը լողան հովանոցներ և գլխարկներ։ Տակաւին անկարելի է երթալ այրած կառախումբին քով, ծայրայեղ տաքութեան պատճառաւ։ Զոհերը դիակնարան և զօրանոց տարուեցան։ Սրտակեղէք տեսարաններ տեղի կ'ունենան ամէն անգամ որ խեղճ մարդիկ իրենց ազգականները կը ճանչնան զոհերուն մէջ։

—Անգլիոյ թագաւորը, հեռագիր մը ուղղելով Հանրապետութեան նախագահին ցաւակցութիւն յայտնեց ստորերկեայ երկաթուղիին արկածին առթիւ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Ֆրանց Եօզէֆ կայսր Իշլէն Վիեննա հասաւ իրիկուն։ Ուրբաթ պիտի ընդունի կոմս Խիւն Հէտերվարին։

ՀՌՈՄ.—Կարդինալ Մարտէլլի պապական քարտուղար պիտի անուանուի եղեր։ Անուանումը դեռ պաշտօնապէս եղած չէ, որովհետեւ կարդինալը կը վարանի այս պաշտօնը ընդունիլ։

ՀՌՈՄ.—Պատարագին ատենն էր որ Պապը նուազում մը ունեցաւ։ Բժիշկները պատուիրեցին քանի մը շաբաթ հանգիստ ընել և ունկնդրութիւնները դադրեցնել։

ՄԱՍՏԻՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱՊԱՏԿԱՆ ԿԱՅՈՒԱԾՆԵՐԸ

Ամեն. Ս. Պատրիարքը երէկ գիր մը ուղղելով մայրաքաղաքս գտնուող բոլոր Եպիսկոպոսներուն ծանոյց թէ, եպիսկոպոսական եղբայրներէ շատեր, իրը էջմիածնի ուխտեալ միաբաններ փափաք յայտնած են խորհրդակցութիւն մը կատարելու այն չվճռած լուրերու մասին որ այս օրերս երեւան եկած են Մայր Աթոռոյ նեկտարեան Հետեւաբար Ն. Սրբազնութիւնը հրաւիրեց եպիսկոպոսները առաջիկայ երեքշաբթի օր Պատրիարքարան գումարուիլ, կատարելու համար այս խորհրդակցութիւնը։

Մինչեւ առջի օր Ս. Հայրապետէն Պատրիարքարան հասած վերջին նամակը յուլիս 21 թուականը կը կրէ և ամուսնական հինգ իշխդիրներու վրայ Սինոդական որոշումներ կը հաղորդէ։ Ասկից կը հետեւի թէ, այդ թուականին տակաւին էջմիածին հաղորդուած չէր եկեղեցապատկան կալուածներու դրաւման հրաման։

Ա. ՀԱՅՐԱՊԱԹԵՏԻՆ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ

Ս. Պատրիարքը մինչեւ երէկ դեռ պատասխան չէր ստացած այն հեռագրերին, զոր ուղղած էր Մայր Աթոռ, ամենայն Հայոց Հայրապետին հրաժարման վրայ ստոյգ տեղեկութիւն մը ստանալու համար։ Մինչեւ Յուլիս 22 թուակիր Տփղիսէն եկած նամակներուն մը չեն խօսիր հրաժարականին մասին։ Ասկից կասկած կայ թէ, լրագրական տարաձայնութիւն մըն է միայն այդ լուրը։

* * *

Երէկ գրած էինք թէ ամէն թեմի մէջ խորհրդակցութիւններ կը կատարուին կալուածներու գրաւման մասին, և թէ, էջմիածնի քսիլիկը, եկեղեցապատկան գնումներ մը վրայ սկսած է ուսումնական վանքի մը չինութիւնը։

Միայն հոգ չէ սակայն որ Ռուս կըղերը կ'աշխատի կրօնական կեդրոն չինել։ Սանահնի կայարանէն ժամ մը անդին կիսաւեր հայ եկեղեցի մը կար։ Ռուս կղերը գրաւած է զայն և սկսած է նորոգել, հոն ղրկելով արհեստներ և վանականներ։ Երեւանի հանգանին մէջ ալ մեծ փութաջանութիւն ցոյց կը տրուի։ Կարսի, Պաքուի, և այլ քաղաքներու մէջ Ռուս եկեղեցիներու չինութեան սկսուած է։

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ.—Սիրվեք կը գրէ.— Առանձնապէս կը գրեն թէ, Կիլիկիոյ Տ. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսը, Կիլիպէկեանները պարտէզին մէջ դաշտային ճաշ մը տուած է, իպատիւ Կոստանդի Պարէի վարչապետի։

ԽԱՐՆ ԺՈՂՈՎԸ առաջիկայ Զորեքշաբթի օր նիստ պիտի գումարէ և մասնաւորապէս պիտի զբաղի Երուսաղէմի լուսաբարձակատին խնդրով։ Ինչպէս կը տիրուի, Բարեկենդանին շաբթուն ցաւալի միջադէպ մը ծագած էր նոյն միաբանութեան մէջ, հանգուցեալ լուսաբարձակատին համար և այդ առթիւ կարգ մը վէճեր ծագած։ Այս անգամ դարձեալ դժգոհութիւններ և այլն պատահած ըլլալով նոր լուսաբարձակատին նկատմամբ եւս, Ս. Պատրիարքը հեռագրով մը խնդրեց Ամեն. Տ. Յարութիւն Պատրիարքէն և միաբանութեան քանի-մը անդամներէն խոնարհութեամբ վարուիլ, Աթոռին շահերուն պաշտպանութեան համար։

ՆՈՄԱՏԻՑ Ծանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ Դալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Մ. Պատրիարք Հօր։ Ժողովը զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1. Ծանձնաժողովը ասկէ առաջ կարեւոր դատած ըլլալով Մայրենի Լեզուն բարեփոխումներով կատարելագործել, որոշեց որ իւրաքանչիւր հատորի տպագրութեան առթիւ կատարուին նոյն բարեփոխումները, և Ս. Պատրիարք Հայր վերապահեց կատարել տալ

արտօնութիւն խնդրած էր. Բինկեան գիւղի եկեղեցւոյ անգործածելի արծաթեայ կարգ մը իրեղէնները վաճառելով արդիւնքը հասարաթաթ կալուածի մը գնման յատկացնել։ Խորհուրդը նկատողութեան առնելով այս առաջարկութիւնը, ընդունելի դատեց զայն և որոշեց այս մասին կարևորը տեղեկագրել Ս. Պատրիարք Հօր։

Խորհուրդը զբաղեցաւ նաև Թոխ գաղութի, Ֆէրիգիւղի, Նաուը գաղութի Ընքուչի եկեղեցիին վերաբերեալ այլ և այլ հարուցեալ և կալուածական խնդիրներով։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԷՆ. — Հայ-Հռոմէականներուն Կ. Պատրիարք Տ. Իսմիմոնէլեան, շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղած էր Պիոս Ժ-ի անոր ընտրութեան և թագադրութեան առթիւ։ Կ. Պատրիարքը հեռաձայն շնորհակալութեան հեռագիրը ստացաւ Վատիկանէն։

«Ս. Պաղը, ընդունելով ձեր շնորհակալութիւնները ի սրտէ կ'օրհնէ զձեզ»

ՄԷՐԻՐ ՏԷՂ-ՎԱՀ»

—Մոսկային և կրթական նոր նախարարները իրենց այցաքարոզները ղրկեցին Կ. Պատրիարքին, շնորհակալութիւն յայտնելով Ն. Սրբազնութեան, իրենց տուած շնորհաւորական այցելութեան համար։

ԻԶՄԻՐԻՆ կը գրեն մեզի.—Վերջերս գաւառային Վարչութիւնը իմանալով որ Պ. Աղեքս. Մանթաշեանցի մօտ հանդուցեալ Մելքիսեդեկ Սրբազանի ունեցած դրամներուն պարտամուրհակը Պ. Յովհաննէս Դաղտաղլեանի մօտ կը գտնուի, պահանջեց ու առաւ։ Կը զարմանաք թէ ինչո՞ւ այդ մուրհակը պարզ անհատի մը քովէն դտնուէր։

—Տ. Տ. Բարթուղիմէոս, Մեսրոպ և Հայեակ Սրբազանները առաջնորդական ընտրելի ներկայացուցած էր մեզ Ֆոլոյը։ Բայց ինչ հարկ ընտրելոյ ցանկին։ Պատրիարքարանը չէ՞ գիտեր թէ Իզմիրի Գաւառ. Ժողովը դեռ ամբողջապէս կազմակերպուած չէ։ Հետևաբար աւելի լաւ կ'ըլլար եթէ Գաւառ. Ժողովոյ վաւերացումը փութացուէր, որմէ յետոյ միայն կարելի պիտի ըլլայ ձեռնարկել Առաջնորդի ընտրութեան։

—Մեր վարժարաններուն պիւտճէն 5500 մէճիտի բարձրացուեցաւ և նոր կարգադրութիւններ կ'ըլլան։

ԷՑՈՒՊԻ Թաղ. վարժարաններու աշակերտներուն վիճակագիրներու բաշխումն հանդէսը պիտի կատարուի առաւիկայ կիրակի, նոյն վարժարանին մէջ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

Անցածները Մանկումի մէջ յօդուած մը երեւցաւ Վահան Թէրեկեան է, որ տարեմ առնելով Տնտես. Խորհուրդին որդումը հաշիւ չտուող մարմինները ի կարգ հրատիրելու մասին՝ նը ծանրանար այս մարմիններու գործադրելի զանցառութեան վրայ, և կ'ապացէր որ նիւթական և զրական միջոցներ ձեռք առնուին ստանալու համար այդ առկախ հաշիւները։

Մեր Թաղ. Խորհուրդները իրաւ պիտի չէր որ տեղի տային այսպիսի զեղծումներու և յորդորներու և ինքներն մասնակցին տալու էին իրենց հաշիւները։ Բայց թուղթերը որ կը սրիչ մը խօսքերուն ու նկարագրին մէջ, մանաւանդ կրթական և եկեղեցական զործիներուն քով, իրաւունք տուած է Խմբագրին՝ դանգատելու Թաղ. Խորհուրդներու ընթացքէն։

Ֆէրիգիւղի եկեղեցին ալ յաջորդաբար ունեցաւ հինգ Թաղ. Խորհուրդներ, որոնք կատարեալ անտարբերութեամբ բնաւ ձեռնարկ մը չբերին հաշիւներու պարտաւորեան մէջ ստիպէն որ ժողովրդեան արդարայի արտաւնէն ու կանանցները հրատիրեցին իրենց վրայ։

Շնորհակալ ենք սակայն և երախտապարտ որ Թաղ. Խորհուրդոյ հրաժարեալ Առենապետ Վահ. Զինոզ պէյ, ոչ միայն բարութիւնը, ունեցաւ մեր եկեղեցիին վերականգնելու, այլև տեսնելով հաշիւ չդոյութիւնը և կարգ մը Պարտիրքարան գրեր որոնք անապատանի թողուած էին՝ ենամիջոցներ պատրաստել տուաւ վեց տարուան տակաւ հաշիւները, և զրկեց անմիջապէս Տեսես. Խորհրդոյ։ Այս ձեռնարկն ալ իր արդիւնաւոր պաշտօնավարութեան մէջ ամէնէն աւելի իրեն պատիւ բերող գործերէն մէնը կը համարուի և փափաքելի է որ մեր Պոլսոյ բոլոր Թաղ. Խորհուրդներ և ազգ. հաստատութեանց մասնակցութիւններ օրինակ առնեն անոր ողջմտութենէն պարտականաց գիտցէն, որով ոչ խնդիրներ կը յարուցուին և ոչ ալ Պատրիարքարանն ու մամուլն զբաղեցուցած կ'ըլլան անաթիկ։

ԹԱՂԵՑԻ ՄԸ

Առանձնաբոյժ Ա. ՍԸՎԱՃԵԱՆի ազդը կարդալ Դ. էջը։

"ԲՐԻԶԱՆԴԻՈՆ,, ԵՒ ԲԱՐԱՊԱՆ ԿԱՐԱՊԵՏ

Թիւզանդիոն՝ որ կ'երեւայ թէ ամրիթի մը կ'սպասէ եղեր Բաքապան Կարապետի հաճոյանալու և անոր երկրորդ մէկ հարուածին չենթարկուելու համար կանգնեցուցին անոր ծառայութիւն մը մատուցանելու, առջի օրուան Պատրիարքարանի մէջ զեղի անեցած անվայել տեսարանը մաղ պլած «ինչպէ մը բան գրած է երէկ, որուն մէջ քաղի տրամաբանութենէ ամէն բան կայ։ Մենք արդէն գրած էինք Բարապան Կարապետի յիսուն հոգիի ներկայութեան բան խօսքը թէ։—Բրիզանդիոնի Արտօնագիրէ Քէչեանը, առջիս խոնարհեցուցի էն։ Ակէ ուրիշ բան չէր մեր գրածը և Քէչեան մեր այս գրածը հերքելու համար տեսէք ինչ կը պատասխանէ «ի բացակայութեան չատ տեսակ խօսքեր կրնան ըսուիլ, ա՛ վ պիտի բանէ հաշիւը ամէն ստանաութիւններու, ամէն ոչնչաբանութիւններու» բայց չատ ճաղով վատաբանութիւն է այս Քէչեան էֆէնտի, և եթէ քիչ մը լրջութեամբ խորհի, պիտի տենչաք ձեր գրածին վրայ։ Մեր գրածը հաստատէ ուրիշ ինչ են ձեր վերի առդերը։ Մենք ալ ըսած էինք միեւնոյն բանը, ինչ որ դուք ալ կը խոստովանիք թէ, ձեր բացակայութեանը ստանխոստութիւններ ըրած է ձեր հացէին Բարապանը։

Կ'ըսէք թէ Քէչեան էֆ. վիշի մը մէջ մարդ ընկերներ կը փնտռէ, օ՞հ որչափ ընկճուած էք բարապան Կարապետին առջեւ, որուն մէկ անկրթութիւնը վիշտ կը եկուէք, կը դողաք ու կ'ենթադրէք որ անոր համար սարսափի մէջ ենք, չիսակը բաւական ծիծաղաշարժ է ձեր այս ազայամտութիւնը և չենք զարմանար թէ ինչո՞ւ այդչափ ճիգ կ'ընէք անուղղակի կերպով բարապանը պաշտպանելու և անոր հաճոյ երեւնալու։ Մենք սակայն որ կայս. Իրատէով թերթի մը արտօնատէրն ենք, առանկ ծառայի դիրք ունեցող մարդոց կարեւորութիւն իսկ չտալէ զատ, Օրէնքին արտօնութիւնքէն ու դատարանին վրեժողը կրնանք անշրաժեշտ պատիժը տալ երբ իր չարը չհանկալով՝ սպառնալ փորձէ։ Մենաց որ եթէ ճշմարիտ վիշտ մը իսկ ունենալիք, պիտի զիջանէիք ձեզմէ օգնութիւն յուսալ վստահ ըլլալով որ անոր փորձը տեսնուած չէր մինչեւ ցարդ։

Ճակատաբաց կրնանք յայտարարել թէ արտաքին ո և է ինքնակոչ խորհրդակցի պէտք չունինք մեր անձին պաշտպանութեան համար, և չենք անդամ զիջանիր Բիւզանդիոնի և ուրիշ այդ տեսակ հոգի կրող պաշտօնակիցէ մը եկած ո և է ձեռնտուութիւն ստանալու։ ՄԱՆԶՈՒՄԻՒ այսօրուան իր փայլուն և ժողովրդական աշխատանքն գնահատած դիրքին՝ միմիայն իր ներքին ուժերովը, իր արտօնատիրոջ կորովին և զոհողութիւններուն շնորհիւ հասաւ, և ոչ թէ Բիւզանդիոնի քոզարկուած հարուածներուն և ծանկամտութիւններուն շնորհիւ։ Կ'ուզենք յիշեցնել Մեծայարդ Բիւզանդ էֆ. Քէչեանի թէ, արդի լրագրութիւնը չէ ասկէց 25 տարի առաջուան լրագրութիւնը, և թէ կարգ մը չտալաթանութիւններու՝ կեղծ ու պատիր ձեւերը չեն որ այսօր սիրելի կը դարձնեն ո և է թերթ։ Մարդ քիչ մը պէտք է անկեղծ ըլլալ գիտնայ, ինչպէս նաև քիչ մը քիչ բարկանալ, գայթը դուրս չտալու համար։

Պատրիարքարանի մէջ յարգանքէ ուրիշ բան չէք տեսած եղեր, արդէն ո՛ր տեղ յարգանքէ ուրիշ բան տեսած էք դուք, սիրելի Քէչեան էֆէնտի։ Պատրիարքարանէ դուրս ալ ամէն ոք պատկառանքով կը յիշէ ձեր անունը և չկրնար ըլլալ մէկը որ գձեզ տեսնայ ու չպատկառի. բնական հով մը կայ ձեր վրայ որ չդիտցուիր ինչո՞ւ հեռուէն կը մատնէ ձեր ազնիւ հոգին։ Իսկ դալով կենցաղագիտութեան ու քաղաքավարութեան՝ կը խնդրենք որ այն բանին վրայ որ բնաւ գաղափար չունիք երբեք չիսօսիք ու համեստութեամբ լռէք երբ խնդիրը քաղաքավարութեան շարքն դառնայ. ի՞նչ հարկ՝ դուք ալ արդէն կը վկայէք որ այդ պառաքինութիւնը բռնած չէ ձեր պարտէզին մէջ և եթէ Քէչեան ըլլար մեր անունը ձեր ամենամարմար չնամակութիւններով թերթեր կրնայինք լեցնել։

ԴԱՍԱՏՈՒ ԿՈՒԶՈՒԻ

Տիվրիկի Ս. Ներսէսեան վարժարանին համար կ'ուզուի Տնօրէն-դասատու մը որ լաւ գիտնայ հայերէն և օսմաներէն լեզուները։ Փափաքողները դիմեցնեն Դ. օրերը Մեծ Նոր Խան, Վերի յարկ, թիւ 14, Տիվրիկի Աղդ. կալուածոց Հոգաբարձութեան դրասենեակը ժամը 7—8։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1903 Յուլիս 31/13 Օգոս. Եր.)

ՑՈՐԵՆ

Սէրթ էքսթրա, օխան	33	փր.
» միջին տեսակ »	31-32	»
Ճերմակ Ս. լիպրայէն պակաս	8	ղր.
» Բ. »	$8^1/_4$	»
Մախլութ (խառն) »	$9^1/_2$-$10^1/_4$	»
» (հաճարով) »	$10^1/_2$-$11^1/_4$	»

Այսօր ժամանեց 8 վագոն ցորեն Անատոլ։

Բուռմէլի 2 վագոն լիպրաէն պակաս $8^3/_4$-9 ղրշ։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քըրմա Ա. պարկը 72 ղ.
» » Բ. և Գ. » 68-70 »

Օտէսա 2070 պարկ. Ա. 95, Բ. ըստ տեսակին 78-86, Գ. ըստ տեսակին 69-75 ղ.։

ԹԷՓ

Օխան $15^1/_2$-16 փարա։

ԳԱՐԻ

Ագէկ տեսակը $10^3/_4$ ղրշ. գրիւը
Երկրորդ » $9^3/_4$-$10^1/_4$ »

ՄԻՍԻՐ

Օխան 27-29 փարա։

ԹԷՎԱՖԻՀԱԹ

Թօգաս սանճաղը մուհասէպէճիլիկնէ՝ Կէօրիճէ սանճաղը մուհասէպէճիսի իզզ. Հիւսէյին Բեանի, վէ Կէօրիճէ սանճաղը մուհասէպէճիլիկնէ՝ Մէրսին մուհասէպէճիսի բիճ. Մուսթաֆա Վամըզ էֆ.ներ թային պուրուլմուշ սբր։

ՆԸՇԱՆ

Վէզաիֆը մէմուրիէթինի հիւանի իրիճատ մուտէտ օգան այս ղաբրէթինէ մէպնի Մէքթէպը Սուլթանի մուհասէպէճիսի սատ. Գատարի պէ էֆ.յէ իւչունճի բրիմիէյէն Մէճիտի։

Այսրն թիմուր եօլը լօգոմոթիֆ վէ ֆապրիգալար նազըրը Ինկիլիէրա տէվլէթի թէկսասարնտան Մ. Վիլեամ Շուրնուն իլէ խաթթը մէղիբր ուսուրը թիճարիյէ միւտիրի Ֆրանսա տէվլէթի թէպասարնտան Մ. Ֆրանսուա Մաղատա իւչունճի բրիմիէյէրէն Մէճիտի Նըշանը զիշանլարը թէվֆիհ պուրուլմուշ սբր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՄԱՐՍԱՏԱՆ ՀԱՅՈՑԹՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Պոլսոյ մաքսատանց հաստիները աւելցնելու մասին մանրադնին քննութիւն մը կանարտուի։ Այդ նպատակով մաքսային Խորհուրդին անդամներէն և քննիչներէն մէյմէկ հոգի ամէն օր կարգաւ մայրաքաղաքիս բոլոր մաքսատուններն ալ երթալով հարկ եղած քննութիւնները կը կատարեն։ Մաքսանենգութիւնները բոլորովին արգիլելու համար միջոցներ ձեռք պիտի առնուին։ Սակայն օր մաքսային հաստիներու քանակութիւնը պիտի տեղեկագրուի յետոյ Կայս. Գահոյին։ Գաւառներու մաքսատանց հաստիները աւելցնելու մասին ալ միեւնոյն եղանակով քննութիւն պիտի կատարուի։ Կայս. այդ Իրատէն ալած է գործադրելի։ Գաւառները զրկուելիք քննիչները քանի մը օրէն ճամբայ պիտի ելլեն։

ՄԱԽՍՈՒՍԷՆ վարչութեան հաշիւները քննող յանձնաժողովը, քննելոյ արկղին գործառնութիւնները և տեսաւ թէ պարզ մուրհակներու միջոցաւ բաւական դրամ տրուած է, ինչ որ արգիլուած է բացարձակապէս։ Տեսաւ նաև թէ ամսաթիւերի և դոյներու փոխարէն տրուած «հավալէ»ներն ալ կանոնաւոր կերպով չեն տրուած։

ՅԻՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹԸ.—Այս երեսուն տիւանդութիւնները դարմանելու և Բօթ գաւառակին լքուած ձիթատանները պրդիենաւորելու համար ուշադրութիւն կը հրաւիրէ։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը գրեց երկրագործական նախարարութեան, որպէս զի միջոցներ անուրնէ, Առանձի նահանգին լքուած ձիթատանները չանգործելու համար։

ՌՈՒՍԿՐԱՆ.—Դամասկոսի քաղաքային դէմ մաքառելու համար զրկուած Տքթ. Թէյլի փաշա հոն ժամանեց։ Դամասկոսի և Հալէպի մէջ օրական 2-3 դէպք և մահ կը պատահին։ Ն. զօրաբաժանը 10 գնդիկներ ևս պիտի զրկէ Սիւրիա։

—Դամասկոսի պատեսի զօրագ հրամանատար Զիվէր փաշա, քաղաքայէ հեռացաւ։

—Տրամայի քաղաքապետական քմիշկ Յակոբ էֆ. Փափազեան որ Հառայի առողջապահական մարմնոյն անդամ նշանակուած էր, երեկ իր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱԻԱՁԷՆՆԵՐ.—Յանանէն կը գրեն։ Անցած շաբթու Սամանէն Թոպտա մեկնեցաւ խարտեշ ատաղ Մ. տէլլ'Ա Ռօրէ որ Քարտայի մօտ յարձակում կրեց 5 զինուած գողերէ որոնք անոր 48 ոսկին, և բոլոր գոյքերը կողոպտեցին։ Քարտա հասնելուն Մ. Տէլլամորէ, հեռագրեց Սամանի խաղական հիւպատոսին, որ Սվազի կուսակալին տեղեկագրեց, քանի որ Քարտա նոյն նահանգին մէջ է։ Կուսակալը անմիջապէս ոստիկաններ զրկեց և փոքր հրամաններ առաւ ամէն կողմ։ Երեկ օր եւ ոք կուսակալը հեռագրեց թէ ասպակները ձերբակալուած և դողմնները գրաւուած են։ Հիւպատոսը շնորհակալութիւն յայտնեց կուսակալին այս յաջողութեան համար։

ԶԵՂՄՈՒՄ.—Ռուսոյ Նախարարաց Ատենի պատժական ճիւղին նախորդ նախագահ Եուսուֆ Ճէմալ էֆ. դատաստանի Նեթարիսճիլիգ գործած զեղծումներուն համար։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ Դերձան գաւառակին մէջ պատճառեցաւ ծագելով 2000ի մօտ անասուններ զոհ գացած են։ Վերջերս սկսած է թեթեւնալ։

ԱՌԵԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆ. — Ագ-Հիսարի Թիկան գիւղացի Աթիքէ անուն աղջիկ մը, անդամները Բարաքէյ երթալու պատեն, 5 թուրք սրիկաներու կողմէ առեւանգուած է։ Զարազործները հէգ աղջիկը բանի լեռը տանելով երկու օր վերջը արձակած են։ Զարազործները փախած են։

ՈՃԻՐ.— Բերայի Տէրվիշ փողոցը բնակող Տոմինիքօ անուն խաղացի կիրճ մը սպասաւորը՝ Սթէֆօ և նոյն կնոջ ազգականներէն Եորկի, առջի օր կուռեցան, որու միջոցին Եորկի դաշոյնը քաշելով մեռց Սթէֆոյի կուրծքը։ Վիրաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ։ Ոճրագործը թէև փախաւ, սակայն գիւղերը ձերբակալուեցաւ։

ԱՆԶԻՐԼԻ ԵՒ ԿԱՐԿՈՒՏ.—Երզրումէն կը հեռագրեն թէ կիրակի օրը երզնկայի Շեսա և Սամաքի գիւղերուն շրջակայքը տեղացած անձրեւներէն ու կարկուտներէն հեղեղներ գոյանալով մեծամեծ վնասներ հասուցեր են թէ՝ այդ գիւղերուն և թէ նիլ ու Սուր գիւղերու չէնքերուն և հունձքերուն։ Երզնկայի կառավարիչը մասնաւոր պաշտօնեաներ զրկած է հոն վնասներուն քանակը ճշդելու։

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱԾ.—Օգոստ. 3ին (Ն. Տ.) Պոլսէն Սիւրիա-Բեյրութ գիծին համար մեկնող Լոյտի Բօսֆիսօն շոգենաւը խրած է Սիւրիական ծովեզերքին վրայ, Բարմիլ հրուանդանին մօտ։ Ճամբորդները և նաւաստիները ազատուեցան։ Դեռ մանրամասնութիւն չկայ արկածին վրայ։ Լոյտի ընկերութիւնը թափա շոգենաւը զրկեց արկածին վայրը։

ՄԻՆՉԵՒ ՊԷՕՅԻԷՔՏԷՐԼԻ... ԲԱԼԵԼԻՕ.—Իտալա և Օշլին անուն երկու երիտասարդներ կիրակի օր գրաւ կը դնեն մինչեւ Պէյլիւքտէրէ երթալ հեծեւալ պայմաններով։ Շէշլիի Օսման պէյէն ճամբայ պիտի ելլային երկուքն ալ, Օշլին՝ Պէյլիքթաշի ճամբով։ շոգենաւով — պիտի երթար և Իտալա ալ քալելով, ճիշտ միեւնոյն ժամուն բաժնուելու պայմանով իրարմէ։ Առաջին հանդիպը մէկ ոսկի պիտի չտայէր, և հետեւաբար եւ մեռցողը պիտի տուժէր։ Կիրակի առտու մը այս երկու զբօսաշրջիկները ճամբայ կ'ելլեն իրենց պայմաններուն համեմատ։ Իտալա երբ Պէյլիքտէրէ ժամադրուած տեղը, Հեռմէականներու եկեղեցին կը հասնի, կը տեսնէ որ Օշլինը բերող շոգենաւը դեռ չէ հանդպած Պէյլիքտէրէ նաւամատոյցը։ Իտալա կը պատմէ հոն խնդիրը, որուն վրայ ամէնքն ալ իրենց զարմացումը կը յայտնեն։ Քիչ հաքը երբ Օշլին շոգենաւէն դուրս կ'ելլայ ու Իտալային կը մնայ փառաւորապէս կը ցնծայ մէկ ոսկին։

ԿՆՈՋ ՀԱՄԱՐ.— Դալաթիա, Եաղ Գրաանի առջեւ մակուկավար հասան, Դալաթիոյ ամէն կողմը թափառած և Մկրտչ Բաղիտա անուն կինը իրեն տարփուհի ընտրած էր։ Առջի գիշեր անոր հետ պտոյտէն ետք երբ իր տունը կ'երթար, Դալաթիոյ քարտիին Սալենը աշխատող 27 տարու Անդէա էֆ. որ կը հետապնդէր, անոր դէմը կ'ելնէ և կ'սկսի գաւազանի հարուածներ տեղացնել Հասանի գլխուն, որվհետեւ ինքն ալ սիրահարած էր Բաղիտայի։ Առոր վրայ Հասան կը քաշէ դաշոյնը և երեք հարուածով դիակին կը տապալէ նախանձոտ ագռելը, ծանրակալ վիրաւորելով զայն։ Սակայն մօտակայ ոստիկանները փութալով կը ձերբակալեն զինքն ալ։

ՍՈՒՏ ՎԿԱՅ.—Գարբ-Փաղցի Ալի Բիզա էֆ. 8 ամիս բանտարկութեան դատապարտուցաւ, Ազիմէթ հանբմի՝ Լիմի դպրոցի դէմ բացած դարսի մէջ սուտ վկայութիւն տուած ըլլալուն համար։

ՊԱՏԿԵՐԻ ՄԸ ՀԱՄԱՐ.—Դալաթիոյ Արգատի փողոցին մէկ հանրատան առջեւ Հառոսի անուն կին մը նստած էր առջի գիշեր։ Այս միջոցին անոր մօտենալ 16 տարու Ճէմիլ անուն պատանի մը, և գրպանէն պատկեր մը հանելով կը հարցնէ թէ ո՞վ է։ Կինը կը բարկանայ և հակառակ պատասխան մը կուտայ, որմէ զրգռուած, Ճէմիլ դաշոյնը քաշելով թեւէն և բազուկէն ծանրապէս կը վիրաւորէ Հառոսը և կը փախչի։ Կատարուած քննութիւններէն հաստատուած է թէ, ոճրին չարժառիթը նախանձն է։ Ցիշեալ կինը, կ'ըսեն թերթերը, ասով չորրորդ անգամն է որ կը վիրաւորուի և միշտ պատճառը ինք եղած է։ Ոչ մէկ գիշեր խելօք կը կենայ եղեր, միշտ կը գինովնայ և անցնող դարձողներուն հետ կ'ինայ եղեր։

ՕՍՄ. ԿԱՏԱԿԵՐԴԱԿ ԶԱՒԵՇՏԱԼՈՒՄԸ

Վաղը գիշեր Գրնալրի Թատրոնին մէջ պիտի ներկայացնէ

ՏԻՒՌԱՆ-ՏԻՒՌԱՆԸ

Բրքջալիր զաւեշտ 3 արար

Մեկ արարով նաեւ ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը

Ցիտնապի բանաստեղծ-երգիչ

Մ. ԲՕՂ ԿԱՎԻԷ

ի պատիւ Բեօթիլինկերուն պիտի երգէ, ծիծաղաշարժ չանսոնէթներ։

Փութացէք Տեարք և Տիկնայք Գնալոցիք, եթէ խնդալ կ'ուզէք։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ԲՕՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	34.15
Ամէնէն բարձր գինը	34.22
» վար գինը	34.14

ՐՈՒՄԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	124.
Երեկուան բարձր գինը	$124.62^1/_2$
» վար »	124.21
Բրէտի Ֆոնտիէ էֆեքտիէն	266.
Բարաք	506.
Լորիում	77.
Պանք Նաս. կրէս.	424.40
Թրամվայի Բամնեթուղթ	6.
Թրանսվալ	110.
Բէյթի պարահանուղթ Լ. Օ.	398.
Անատոլ. Երկ. բամնեթ. Ա.Ո.	11.82
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.50

ՍԹԻԼԱՆ 8

Ֆոնսոլիտ մէկ օրուան Օսմ.	1.15
» ութը » »	3.85

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑԲԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն	ղ. փր.
Մէճիտիէ արծաթ	108.03
Նոր մէճիտիէ	104.10
Անգլիական ոսկի	109.34
Ֆրանսական ոսկի	87.13
Բրիմիզ	51.04
Բոլ	89.10
Բուպլի թղթադրամ	$8.63^1/_2$
Լիրան 3 ամիս	110.07
Բարիզ »	$22.82^3/_4$

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԻՍԿԻՍԻՐ

Ամերիկեան Վարժարանի յաւաքիկայ տարեշրջանը կը սկսի 1903 Սեպտ. 15ին (Ն. Տ.)։

Դիւերութիւններու տարեթուակն է 35 օսմ. ոսկի Ուսումնարանին չորս դասընթացքներուն համար, իսկ 30՝ Նախակրթարանին համար։

Տնօրէնութիւնը ջանք չէ խնայած վարժարանը ամէն առաւելութիւններով օժտելու։ Լաւագոյն դրութիւնով և մեծ յաջողութիւնով կ'ուսուցուին Հայերէն, Ֆրանսերէն, Անգլիերէն, Գերմաներէն և դասական լեզուները, ինչպէս նաև բնական գիտութիւններ։

Հիստ և վարժ հիւանդապահուհիի մը աշխարհի հսկողութիւնը կը վայելեն աշակերտուհիները և կ'ապրին խաղաղ ու բարեկարգ մթնոլորտի մը մէջ։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել վարժարանին Տնօրէնուհի Տր. Փէթրիքի։ 20—2

«ՄԱՆՉՈՒՄԷ»Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՒՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ 110

ՎԱՅՐԵՆԻՆԵՐՈՒ ՆԱՀԱՊԵՏԸ

Վ Է Պ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

65·

Ա.ՇԻԱՆՈՅ պատմութիւն մը

—Ի՞նչ կայ, հարցուց Տօն Թատէօ։

—Ժօանը եկաւ, ձեզ տեսնալ կ'ուզէ։

—Թո՛ղ մտնայ, թո՛ղ մտնայ, պոռաց Տօն Թատէօ ոտքի ելլելով և առանց զրաղելով այլեւս Ռամոնին հետ։

Այս վերջինը չունչ առաւ քիչ մը, կարծեց որ մոռցուած էր, և անեղուկ մը սողոսկեցաւ մինչեւ դուռը ուրկէ դուրս եկած էր Տօն Կէյլօռիօ։

Տօն Թատէօ նշմարեց անոր այս ընթացքը։

—Տաղ Ռամոն, ըսաւ, կեցէք քիչ մը, խնդրեմ, տակաւին չը լրացուցինք մեր տեսակցութիւնը։

Ռամոն, անակնկալի եկած, ներսէն խնդրեց, վարանեցաւ, և ամոռի մը վրայ նստաւ խորունկ հառաչ մը արձակելով։

Մինչեւնոյն պահուն դուռը բացուեցաւ և Ժօան մտաւ։

Տօն Թատէօ դէպ ի անոր առաջացաւ։

—Ի՞նչ կայ, նայինք հարցուց յուզումով, նոր բան մը կա՞յ, խօսէ՛ նայինք։

—Երբ ասլիսակամորթներու վրանէն մեկնեցայ, անոնք կը պատրաստուէին Անթինասուէլը հալածել։

—Աստուած օրհնէ բարի սիրտերը, պոռաց Տօն Թատէօ աչքերը երկինք բարձրացնելով և ձեռքերը միացնելով իրարու։

—Հայրս Ալն զիշերը սխուր էր։ երբ մեզմէ բամնուեցաւ, իր սիրտը բաւական յուզուած էր ու կը սառապէր կարծես։

—Այո, այո, մրմռաց խեղճ հայրը մարմրած ձայնով։

—Հալածանքէն առաջ, Տօն Վալանթէն այս նամակը տուաւ ինձի որ ձեզի բերեմ։

Ու այս խօսքերը ըսելով հանեց նամակը և զայն տուաւ Տօն Թատէօին։

Այս վերջինը առաւ զայն ու աչքերովը լափեց։

—Շնորհակալ եմ, ըսաւ սեղմելով թուղթը և ձեռքը երկարելով պատերազմիկին, շնորհակալ եմ, եղբայրս, դուք բարեխիղճ մարդ մըն էք, ձեր անձնուիրութիւնը ինձի քաջութիւն կուտայ, դուք ինձի հետ պիտի մնաք, և երբ ատենը գայ, դուք դիս պիտի առաջնորդէք դէպ ի իմ աղջիկս։

—Շատ աղէկ, կրնաք վստահիլ ինձի, պատասխանեց պարոնայէս հնդիկը։

—Կը վստահիմ, Ժօան, այսօր չէ ո՞, հանկցած եմ ձեր ազնուութիւնը և բնաւորութիւնը, հոս մնայէք իմ քովս, հիմա պիտի խօսինք մեր բարեկամներուն վրայ, մեր երկուքնուս խօսելուն է որ պիտի ջանամ մոռնալ բացակայ յուսթեան մը դառնութիւնները։

—Այնպէս նկատեցէք որ կատարեալ է ձեր ծառան պիտի ըլլամ ու ձեր հրամաններուն պիտի հնազանդիմ, պատասխանեց յարգանքով Ժօան, և ոտն Թատէօն բարեւելէ ետքը, պատրաստուեցաւ քաշուելու։

—Վայրկեան մը, ըսաւ այս վերջինը, ձեռքերը իրար զարնելով։

Մնաս մը երեւցաւ։

—Կը հրամայեմ որ, ըսաւ, այս բարեկամիս պէտք եղած յարգանքները ընէք, և ուղղածները շնորհէք, և դառնալով Ժօանին, հիմա կրնաք մեկնիլ, բաբեկամ, ըսաւ։

Հնդիկը դուրս ելաւ ծառային հետ։

—Ընտիր հոգի, ըսաւ ինքնիրեն Տօն Թատէօ ընդորմին մատնելու։

—Օհ, այո, յարեց ոտն Ռամոն կեղծաւորական շեշտով, արժանաւոր մարդ է։

—Ահ, ձեզի մոռցած էի, յարեց ոտն Թատէօ, անոր ձայնը առնելով, ինձի կ'ըսէիք որ ձեր տեղը երթալ կ'ուզէք այնպէս չէ՞։

Ռամոն հաւանութեան նշան մը ըրաւ։

—Շատ աղէկ, կրնաք երթալ, շարունակեց Տօն Թատէօն, բայց թմնէբսիսն պիտի երթաք առաջ։

—Ը՞ս,

—Այո, դուք, հոն նրթալով այս թուղթը յանձնէք պիտի Ֆոնէնիկս զօրավարին որ Թօնսէպեիսին գլխաւորն է, երբ այս թուղթը յանձնէք, կրնաք երթալ ուր որ կ'ուզէք։ միայն ուշադիր եղէք որ չը կորսնցնէք, և եթէ անկէ պատասխան մը չստանամ, ձեզի պիտի դտնել տամ նորէն ու այն ատեն խնդիր պիտի ունենանք ձեզի հետ։

Այս խօսքերուն մէջտեղն, Ռամոն ամէնէն աւելի յուզուած երեւոյթ մը առած էր։ Կարմրած, հաղարումէկ գոյն փոխած էր, չը գիտնալով ինչի վերադրել բոլոր ասոնք։

—Այնքան ուրախ չեմ տեսներ ձեզ այս պաշտօնը տալուս համար, ըսաւ ոտն Թատէօ։

—Ներեցէք, ալ, ներեցէք, գիտնալով որ պաշտօնս չի պիտի կրնամ այնքան յաջողութեամբ կատարել, կը խորհիմ որ աւելի աղէկ պիտի ընէք երբ ուրիշի մը յանձնէք։

—Համոզուա՞ծ էք ատոր։

—Այո։

—Դժբաղդութիւն, չիտակը։

—Ի՞նչ ընեմ։

—Ի՞նչ ընեմ չի կայ, այս թուղթը դուք պիտի տանիք, ինտոր որ կ'ուզէք, ընէք, եթէ ոչ ոմիտի հրացանի բանեմ ձեզ։ Ընտրեցէք հիմա։

—Հեռուութիւնը եղած է։

—Ուրեմն։

—Կը մեկնիմ։

—Լաւ, բարի ճամբորդութիւն։

—Բայց, յարեց Ռամոն, եթէ Առաքանցիները վրան յարձակին և թուղթը յափշտակեն։

—Հրացանի պիտի բռնուիլ, յարեց պարարեռութեամբ ոտն Թատէօ։

Ռամոն սոսկաց

—Բայց ասիկա անանկ խնդիր մ'է որուն մէջէն չի պիտի երեմ։

—Ասիկա ձեր գիտնալիք բանն է։

—Բայց...

—Բայց մայց չեմ գիտեր, միայն սա գիտեմ թէ քսան վայրկեանէն մեկնելու է։

Ռամոն նամակը առաւ, և առանց պատասխանելու իսնդրի մը պէս դուրս ելաւ սրահէն կարասիներուն զարնուելով։

(Շարունակելի)

ՌՈՊԵՐԴ ՔՈԼԷՋ

Վարժարանին յառաջիկայ տարի, 1912ին պիտի սկսի Սեպտ. 2/15։ Նոր գաղտնութիւններ եղած են նոր դիւրութիւններ տալու վաճառականական ուսմանց համար։ Մնայուն բժիշկ մը՝ աշակերտներու առողջութեան, մարմնամարզներուն ու խաղերուն, ինչպէս նաեւ վարժարանին ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ կը հսկէ։ Նախորդ տարուընէ սկսեալ՝ բացած է նաեւ փոքր ոգոց յատկացեալ նոր շէնքը, ուր կ'ընդունուին մինչեւ տասը տարեկան աշակերտներ։ 9—15

ՏՕՌԹՈՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

ՀԱՆՐԱԳԱՆՈՒ ՄԱՆՈՒԼԷՍ

ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱՄԻՋԱՅԻՆ ԱՒՏԵՐՈՒ

ԲԵՐԱ, Մեծ Փողոցի ուղղութիւնն վրայ Մխք փողոց թիւ 4, ԱՄԷՆ ՕՐ։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ 1853 ՍԵՊՏ. 26ԻՆ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 1,150 030 616 ՖՐԱՆՔ — ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ Գերմանիոյ ամէնէն ազգ Ընկերութիւնն է — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 387,440,000 ՖՐԱՆՔ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արկած, ցկեանս թոշակ, և այլն,

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ, առանց բժշկական քննութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ ողջ ուղղութեամբ հոգաբարձ մը, շաբաթական փոքր վճարումներով։ — (Միևնոյն պայմանները կանանց ապահովագրութեան համար)։

ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն ՇՈՒՇԵՆԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒ, ԹԻՒՆԷԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ եւն. արկածներու դէմ, աշխարհիս ամէն կողմը և ամբողջ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար շաբաթական փոքր վճարումով մը, այսինքն ՄԻԿ ՖՐԱՆԿՈՎ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Ընկերութեանս դրամատունն է՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ, ի Պոլիս. = ՔՈՒԷՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԳԵՐՄ. ԿԱՅՍ, ՊԱՆՔԱՆ

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ՝ ՄԻՀՐԱՆ ՍԻՆԱՓ-ԳԱԼՖԱՖԵԱՆ

Պոլիս Դարբրնոցի խան թիւ 45 եւ 45 bis։

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Միրքէֆիտէ քեան (Էճզախանէի թիւրքիէ) եէվմը քիչատրնան պէրի կէօթէրտիի ինթիզամ վէ տրդգաթան վէ իշզար օլընան քեաֆֆէի էտվիյէնին խալխիէթ վէ էհվէնիյէթինատէն տոլայը չէհրիմիզին էն միւքէմմէլ էճզախանէի օլուպ, տիկերլերինէ նիւմունէի իմթիհան օլմագ չէրէֆինի իպրաղ իթմիշ պիր. պու արդգաթ վէ իմթիհամա մունզամ օլան թէհարէթի վէ նէզաֆէթ մէսէլէսի քի էճզախանէլերէ մասլ նազարը էհէմմիյէթէ պլընաճագ մէվատտան պայլըճասը տրը. համանին միւսլիլէմի վէ տէվամիրը բէսմիյէնին տախի մուատտադ օլացղը իւզրէ պորտատա քէմալը իլէ ճարի տիր. պու կիպի պիր թէնթիսատէն պէքլէնիլէլ չու խրտմանը միւսթահսէնէյէ պիր իլավէի ինսանիյէթ քեարի օլմագ իւզրէ եէվմը թէէսիսնատէն չիմիյէ գատար միւրաճաաթ իսէն պիլէիմիզէ զուէֆայի խաթէկեան մէճճանէն թէտավի իթարիրիմէք վէ մուալէճաթը լազրէ տախի քէզա պիլա իւճքէթ իթա իսիլմէք կիպի իսիթիյար օլընան ֆէտաքեարլըզլար նազարը արդգաթա պլընաճագ օլուր իսէ՝ պու էճզախանէնին իսթիհսալը մէնֆաաթատան զիյատ հէմճինսինէ խրտմէթ կիպի պիր ֆիքրը ինսանիյէթերէվէրի իւզերինէ թէէսիս իսիլմիշ օլաճաղը ատէրալ թայէին իսէրիյէթ չու թատատա օլընան հիմէմաթը մասրուֆէտէն նայի տիր քի պու էճզախանէ թարիգը թէրագգուտա գաթի ատրէճաթ իսէրէք, պու կիւնքի մէրթէկէի իրրաղ էյլէմիշ վէ պու եիւզէն էրպատը միւրաճաաթին մէմնունիյէթ վէ էմնիյէթինի վէ աթրպպանդն տախի խօշնուտսիսնի ճէլպ էյլէմիշտիր։

Մէղթիր էճզախանէտէ քեաֆֆէի իլէլ վէ էմրազատ քէտը իսթիհսատ թամ էյլէմիշ մէյանիրը աթրպպա հէր կիւն էվգաթը մուայէնէտէ հաղրը պուլունմազլարը կիպի զիւքիր ու իհսասէ մախսուս օլմագ իւզրէ տէ մուայէնէխանէյէր մէվճուտ տրը. էճզախանէտէ պուլընան ալէաթ վէ էտէվաթը ֆէնիրէնդիրմէ միւքէմմէլիյէթի սէպէպի իլէ եէկեռանէ տէնիրմէյէ չայան օլան (Թահլիլիանէ) իսէ՝ Ճանիպը հիւքիւմէթ Սէնիյէտէն էվրօրատա ազգուզ սէնկ Թահսիլ իթարիրիտքէտէն օսնրա իւգ ատֆա օլարագ քիմիակիր տիբլօմասընը իհրաղ իլէ չէհրիմիզէ ավատ իթմիշ օլան Մէքթէպը Թըպիէի Շահսանէ քիմիակիր մուալիմէրիտէն Տօքթօր Ահմէտ Հիւսէյին պէյին եէտը իգթիտար վէ քիֆայէթինէ թէսլիմ իսիլմիշ տիր. մուամիլէյին ֆէնը Թահլիլատքի իգթիտարը պուրատա նասրլ մագիւմ իսէ, էվրօրատատա օ տէրէճէ մարուֆ տրը, մուամիլէյի պէտէնը ինանսիյէթ միւհիմտիր Թահլիլ եէրնէ վար իսէ, անը քէմալը իհթիմամ իլէ պիթթահլիլ աթրպպատա իհղար վէ պինայէն այէյ աթրպպայի մուամիլէյհիմին իլէրինի պիր գաթ տահա թէսիլ իթմէքտէ օլատուր կիպի մէրի օլան մասէնին նէպաթի հէր նէվ մէվատտը տախի սուրէթը միւքէմմիլէտէ Թահլիլ վէ իղղար իթմէքտէ տիր։ 8—8

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ

ԵՒ

ՄԵՐՏՈՒԹԵԱՆ, ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ոգէք հարնիքներնուդ փայլը աւելցնել, գեղատեսիլ «էֆէֆ» մը տալ մօտերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆԻ վճռաւորունը, ուր բացի պատրաստի մոմերէ կը զարդարուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մոմեր, անմրցելի ոճան զիներով։ Կը գտնուի նախ հոն հայի կիրական, քաղք. քաղքի անուշ. զարդարուած կողով, ծաղիկ փեսաբ, եւն. եւն. եւն.։

Փութացէ՛ք, հարնիքի տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Չամիչեանի հարսանեկան մոմերու ճոխ վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։

ՄԵԱԼ ՏԵՂ ՉԵՐԹԱՔ

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Քամանցօ խանի տակ, թիւ 86

ՁՐԻ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԱՁՈՒԹԻՒՆ ՍՈՐՎԵՑԷ՛Ք

ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ԿԱՇ-ԿԱՐԱՍԵԱՑ

ՅԱԿՈԲ Յ. ՎԱՐԵՄԷԶԵԱՆ

ԻԶՄԻՐ, Հայոց քաղ, Թիւ 67

Ճաշակաւոր կերպիւ կը չինուին ամէն տեսակ կահ-կարասիներ, կը յօրինուին լուսանկարչական ամէն կերպ գործներ ու կը ծախուին անոնց վերաբերեալ ամէն տեսակ պէտքեր։

Եթէ դուրսէն մէկը լուսանկարչութեան գործի մը գալ ուզէ 1½ մէճիտ դրկելով մեր հասցէին պիտի ունենայ լուսանկարչութեան լաւ մեքենայ (Détective) մը (6½×9), իսկ եթէ արհեստէն բոլորովին անտեղեակ է ամէն գաղտնիքները բացատրող տեսար մը և իրենց վերաբերեալ գործիները ու պէտքերը պիտի ընդունի մեքենային հետ 2½ մէճիտով։

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Պոլիս, Պահչէ Դարբու, Պին Պիր Զեօիսիին դիմաց

ԱՐԱՄ ԴԱՐԱԿՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իսճանիյէ, Տոզրամանը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 3—11 դիմել Պոլիս, Պահչէ Դարբու, Պին-Պիր-Զէչիսին դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ՌՈՒԷՍԴՐԻՆ

1851 TORONTO WESTERN LONDON

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍՈՒՑԱԼ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՈՆ

1851ՏԷ ԹԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻՒԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թագմին ոլանան զիյանվարքն մէճմուի	Ինկ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ազէտ վէ հասրլաթը սէնէլիյէ	» »	1,250,000
Գեամիլէն թէէտիյէ օլանմուշ սերմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Իսթանպոլ, Սուլթան Համամ, Գաբրրնը օղլու Խան Ն՝ 43։

Թաշրալարտա իշնիւղար վէ միւթէպէր ամէնթէլէր արանքլմագա տրը ԻՒԹԻԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մասրուզ Ֆրանսրզ վէ Աման գումանիալարը սերմայէսի հասրլաթինա նիսպէթէն 100 % օլտուղը հալաէ Ուէսթերընքի 125 % տիր։ Իլթէ պու հագիգաթ Ուէսթերընքի բագիալէրինէ թէֆէվվիւգ իթարիմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տրը։

ՊԱՒԳԱՆ

ԱՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ

ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻՀԹԻՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖՐ. 7500000

1899ական մերիֆէլ իհրա էօմիւր օրկուրթաբը պէտէլի ֆրդ.		19,534,276
» » կանկէն » » »		460,267,203
» » » բրիմի »		1,433,965

Էմ՛էլ էնվէրին վէ չօճուգլար իչէն միւթէսիլ չէրարթ իլէ սիկուրթա ազա իսէր

Ենկէնա էրլը հէր նէվի պիտա վէ էշեա իւզերինէ սիկուրթա ազա իսէր։

Նէֆէյսի էրլը հէր նէվի մալ, եվրադ նազարտէ վէ վարօր սիկուրթալարը գապալ իսէր։

Հիսսէտարանա՝ 1896ական 18⅓ %, 1897է 18 %, 1898է 18 %, 1899ական 16 % թէմեթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլերը՝ (Տէրասատէթ Դրէսէր Լիոնէ, Լիոնարտատ Անկլօ Աւոթրիան Պանգ, Մօֆեատատ Պանդ Նասիոնալ Պիւլկար։

Թաշրալար իչիւն միւսատիա վէ միւթէպէր քէֆալէթի ամէնթլէր արանըլըյոր՝ ԹՐԻԲՔԻ ԻՉԻՒՆ ՈՒԼՈՒՄ ԱՄԷՆԹԷ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա, Թահթապրուն խան, Պանք Օթթօման գարշուսընտա

ՏՊԱՐԱՆ

ՆԵՐՍԷՍ Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ - ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ե՛Ի ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Կ. Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Գաբրրնը-Օղլու խանի դիմ Տիգրանեան խան

Մանօթ Տպարանս, յարգոյ հասարակութենէն վայելած համակրանքէն քաջալերեալ, այս անգամ բերել տուած նորանոր մեքենաներու շնորհիւ պատրաստ է ամէնէն դժուարահաճներն իսկ գոհացնել։

ՄԱՔՈՒՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԱԾԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տպարանիս մէջ կը պատրաստուին, նամակագրական թերթեր, պարտամուրհակներ, փոխանակագիրներ, էջեր, հարսանեկան գաւառներ, հրաւիրագիրներ, ազդեր, գաթալոգներ՝ ամէն լեզուէ, ինչպէս նաեւ վաճառականաց վիմագրական, տպագրական և կազմի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործեր։

«Մանազան» կը պատրաստուի կէս ժամուան մէջ

1000 նամակագլուխ 10 ղրուշ, 100 այցեքարթ 5 ղրուշ

100 դրհ.ի ապպարանի ընդունիլ մէկ տուփ այցեքարթ կը նուիրուի։

Դուռանէրէ եկած ամէն յանձնարարութիւն փութով և դիւրամատչելի կերպով կը կատարուի։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Ա. ՍԸՎԱՃԵԱՆ

ՓՈԽԱԳՐՈՒԱԾ Է

Բերա, Մեծ Փողոց, Աղա Ճամի, Լիւքսենպուրկ Գաֆէի դիմ, թիւ 124

ԱԿՈՒԱՑԻ ԵՒ ԼԻՆՏԻ ամէն տեսակ հիւանդութիւնները կը դարմանէ։ Փորձած ակուաները անմիջապէս և առանց ցաւի կը հանէ և ի հարկին հատատատապէս կը լրացնէ։

ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ դրութեամբ ատիկ, քաւչուի և փլաթինի վրայ նստարար և դիմացկուն արհեստական ատամներ կը չինէ, բնականին յար և նման անմրցելի առաւելութիւններով օժտուած։

Վերջապէս բերնի և ակռայի վերաբերեալ ամէն կատարեալ դարման կարելի է գտնել Ա. ՍՎԱՃԵԱՆի դարմանատան մէջ։

ԳԻՆՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2է 10 (ը. բ.)։

ՆՈՐ ԶԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Եզնիկ Մէնէլեան պատրաստ է ԳՕՂԻ ԲՕՍԹԱՎով փոխադրելի ամէն առաջանձնարարութիւն անմիջապէս գործադրել ամենանպաստաւոր և ապահով պայմաններով։

Ապագայքի փոխարժէքը ԿԱՆԽԻ պէտք է դրկուած ըլլայ ՄԱՆՏԱ-ԲՕՍԹԱՎ և կամ այլ միջոցով մը։ փոխարժէքը ներփակ չեղած յանձնարարութիւնները անպատասխանի կը մնան։

Առանց փոխարէն 100էն վար եղած գումարներու համար 10 %, և վերեւը եղած գումարներու համար ալ 5 % յանձնառուղէք կ'առնուի։

Դիմել առ Եզնիկ Մէնէճեան, Քիւչիւք Եէնի Խան, Զարմագլար, Կ. Պոլիս։ 30—21

ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ.Ս. ՄԱԶՄԱՆԵԱՆ

Փափկանաչակ և չիք տիկիններն ու օրիորդները եթէ կ'ուզեն ճաշակի խարմար և վերջին դրութեանց համաձայն կառնիթիւրներ, պուսուտ, տանթել, ժապաւէն, սեղմիրան, հովանոց, գուլպայ առաջնակարգ և ընտիր հռանդէններ, և ուրիշ ամէն տեսակ նորաձեւութեան նիւթեր գնել, անմրցելի ոճան գիներով։ Պէտք է դիմեն, Մեծ-Շուկայ, Գալիփագըլար, թիւ 56

"ԿԻՐԻԼԻՍՏԱՆ" ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Մասնաճիւղ՝ Թէրզի Պաշի Փողոց, թիւ 11։ 30—3

Տէր եւ Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՔԱՔԷՐԵԱՆ